

KRÁSNÉ MĚSTO
ČASOPIS PŘÁTEL KUTNÉ HORY

4 | 2018

KRÁSNÉ MĚSTO 4/2018
ČASOPIS PŘÁTEL KUTNÉ HORY

Krásné město 4/2018

Založeno v roce 1938

vychází čtvrtletně

č. 4 vyšlo 31. 12. 2018

náklad 400 ks

Vydává

Město Kutná Hora, IČO: 00236195

Evidenční číslo: MK ČR E 17482

Řídí redakční rada

Lenka Frankovicová, Ing. arch. Petr Kalfus,
Mgr. Petra Načeradská, PhDr. Pavel Novák, CSc.,
MUDr. Jiří Plaček, Mgr. Kateřina Ďoubalová, DiS.,
PhDr. Jana Vaněčková, PhDr. Vojtěch Vaněk, Ph.D.,
PhDr. Lukáš Provaz (vedoucí redaktor),
PhDr. Aleš Pospíšil, Eva Entlerová, BBus (Hons)

Redakce a administrace

Odbor památkové péče, školství a kultury

Městský úřad Kutná Hora

Václavské nám. 182, 284 01 Kutná Hora
Bc. Jaroslava Brandejská, tel.: 327 710 151,
e-mail: brandejska@mu.kutnahora.cz

Technická redakce a grafická úprava

Grafické studio – Dvořák

Na Provaznici 65, Kutná Hora
tel.: 602 149 796

e-mail: reklama.dvorak@wo.cz

Tisk

GRAFIA GRYČ

Buzulucká 490, 284 01 Kutná Hora

Titulní strana: Výklenková kaplička
při ohradní zdi domu čp. 521 v ulici U Jelena

(foto: Vladimír Dvořák)

Zadní strana: detail kapličky

(foto: Vladimír Dvořák)

Vážení čtenáři,

Kutná Hora má sice mnoho významných rodáků, někteří se však proslavili mimo naše město, a tak je zde téměř nikdo nezná. Mezi takto pozapomenuté patří i dva rektori Univerzity Karlovy František Slavík a Karel Domin. Zatímco prvnímu z nich jsme se věnovali v Krásném městě č. 1/2018, život druhého se stal hlavním článkem dnešního čísla. Práce nese název **Botanik, rektor, politik: Karel Domin (1882–1953)** a napsali ji historik *Mgr. Michal V. Šimůnek, Ph.D.*, z Kabinetu dějin vědy Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., a botanik *RNDr. Václav Petříček, CSc.*, z Agentury pro ochranu přírody a krajiny ČR. Důvody jim k tomu poskytla i dvě letošní půlkulatá výročí: 65 let od Dominova úmrtí a 85 let od vypuknutí kauzy s univerzitními insigniemi, kterou profesor Domin de facto spustil.

Každé čtvrté číslo Krásného města se ohlíží za zářijovým festivalem **ORTENOVA KUTNÁ HORA** a nejinak je tomu i dnes. *Mgr. Marie Valtrová*, členka festivalového výboru a pracovnice Městské knihovny v Praze, nejprve v **Triologu** hovořila s *Evou Hadravovou*, *Janem Mrázkem* a *Otakarem Pokorným*, kteří připravili jeden z ortenovských pořadů. Následně si táž autorka povídala s básníkem, prozaikem a psychologem *PhDr. Josefem Strakou* a jejich rozhovor dostal název **Chodec po bílých místech na mapě poezie**. Paní *Hana Ornestová*, herečka a rovněž členka festivalového výboru, pro Krásné město připravila interview se zpěvákem, básníkem i signatářem Charty 77 *PhDr. Ing. Janem Vodňanským*, který letos vystoupil v sále ZUŠ. Záznam jejich rozhovoru nese název **Přicházejí, odcházejí, maršálové, maršálové...** A protože Ortenova Kutná Hora složila poctu rozhlasové režisérce *Mgr. Haně Kofránkové*, napsala jí *M. Valtrová Laudatio*.

Již mimo ortenovské téma následuje devátá část nepravidelného seriálu **Střípky** z archivu. Dnes se *PhDr. Lukáš Provaz* zaměřil na dávný **Spor o Voce-lův rodný dům**.

Jestliže jsme se v minulém čísle Krásného města věnovali říjnovým událostem roku 1918, dnes naopak aktuálně shrnujeme průběh podzimních **Oslav 100. výročí Československa v Kutné Hoře**. Časopis pak uzavírá tradiční rubrika **Kronika**, v níž paní *Lenka Frankovicová* s kolegy zaznamenali bohaté kulturní a společenské události Kutné Hory od října do začátku prosince.

LP

Oprava: V minulém čísle KM došlo na str. 14 k záměně popisů u fotografií Květoslava Hlavatého a Jana Procházky. Za omyl se omlouváme.

Botanik, rektor, politik: Karel Domin (1882–1953)¹

Srpnové číslo přírodovědeckého časopisu *Vesmír* přineslo roku 1953 tuto krátkou zprávu: „Dr. Karel Domin, profesor botaniky Karlovy university v Praze v. v., zemřel dne 10. června t. r. ve věku 71 let. Pracoval hlavně v rostlinné systematice, morfologii, geobotanice a farmakobotanice.“²

Těmito několika řádky se dostalo poprvé po několika letech připomínky kutnohorskému rodáku, jenž patřil přinejmenším po tři desetiletí k předním a světově uznávaným představitelům moderní české biologie, důležitým hodnostářům meziválečného akademického života a který se kvůli svému krajně pravicovému politickému angažmá, zrcadlícímu nicméně velmi kontroverzní vývoj části českých elit ve 20. století, nevyhnul poválečnému proskřívání.³ To byl ostatně i důvod, proč nebyl připomínán ani ve svém rodišti.

1. Původ a rodinné zázemí

Karel Artur Domin se narodil ve čtvrtek 4. května 1882 v České ulici čp. 2 v Kutné Hoře.⁴ Jeho otcem byl Karel Domin (27. 1. 1851–19. 4. 1922), jenž tou dobou působil jako profesor matematiky na zdejší učitelství (tzv. paedagogiu), a matkou Adéla, rozená Lindnerová (7. 9. 1858–27. 5. 1926), dcera Gustava A. Lindnera (1828–1887), jedné ze zakládajících osobností české pedagogiky, a působícího v letech 1872–1882 v Kutné Hoře jako ředitel téhož ústavu.⁵ Vazba na Lindnera ostatně zůstávala v rodině velmi silná; Dominův otec např. připravoval spisy svého tchána k opakovaným reedicím a k odkazu svého děda z matčiny strany se i s velkým časovým odstupem hlásil rovněž jeho vnuk. Ostatně G. A. Lindner se stal také svému vnukovi kmotrem při křtu v kostele sv. Jakuba. Karel Domin ml. měl staršího bratra Gustava Karla (*23. 6. 1880), jenž od roku 1926 vedl pražskou městskou spořitelnu, a mladšího bratra Zdeňko Františka (*8. 8. 1884), který byl rovněž bankovním úředníkem. Se svou ženou Gabrielou, roz. Zdráhalovou (1885–1961) měl syna Karla Vladimíra (14. 11. 1916–24. 2. 1990), který vystudoval nejdříve Přírodovědeckou fakultu a posléze i Právnickou fakultu UK a stal se advokátem působícím v Praze. V Praze rodina od roku 1910 bydlela v Nuslích, poslední v Oldřichově ul. 1. Karel Domin byl katolického vyznání.

2. Studium, akademická dráha a odborné zaměření

Své školní vzdělání zahájil Domin v Kutné Hoře, příznačně v tzv. cvičné třídě učitelství. Roku 1892 se rodina přestěhovala do Příbrami, kde jeho otec působil jako ředitel učitelství; zde jeho syn pokračoval s výtečným prospěchem a roku 1900 také maturoval. Od zimního semestru akademického roku 1900/1901 začal studovat na české Filozofické fakultě v Praze přírodní vědy a vysokoškolská studia zakončil promocí 5. července 1904. To již ale působil jako asistent nejprve u Ladislava J. Čelakovského (1834–1902), který patřil ke konstitutivním osobnostem české botaniky. Po jeho úmrtí Domin přešel k Čelakovskému nástupci Josefu Velenovskému (1858–1949). Vzájemné vztahy přitom rozhodně nebyly ideální, neboť značně ambiciózní Domin,

Prof. Karel Domin – skizza dle dobového portréta rektora, 1934 (soukromá sbírka)

kteří byl později přezdíván také jako „fytocésar“, inicioval roku 1914 odstranění Velenovského z vedení botanické společnosti. Dominova akademická dráha mezitím rychle pokračovala. Ve věku pouhých pětadvaceti let (!) se roku 1907 habilitoval ze systematické (soustavné) botaniky na FF, o čtyři roky později byl jmenován mimořádným profesorem a roku 1916 profesorem řádným, od roku 1919 pak i s plným platem. V akademickém roce 1922/1923 vykonával funkci děkana nově vzniklé (de facto vyčleněné) PřF UK; byl v pořadí jejím druhým děkanem.⁶ V důsledku osobních neshod s Velenovským vznikl roku 1922 dokonce samostatný Farmaceuticko-botanický ústav pod Dominovým vedením (existoval až do roku 1927). Od téhož roku působil také jako ředitel Botanické zahrady při téže fakultě.

Dominovy odborné zájmy i přínos byly značně rozsáhlé. V počátcích se věnoval především studiu české květeny, na které navázal pracemi morfologickými. Ty ovšem byly založeny především na vnějších znacích, tzn. rozšířeny o aspekty geografické a ekologické. Tím platí za průkopníka rostlinné geografie a geobotaniky, tzn. disciplín zabývajících se vztahem rostlin ke svému prostředí; specifický byl též jeho zájem o léčivé rostliny (farmakobotanika). Velmi brzy začal podnikat studijní

cesty, a to nejen po Evropě (Královská botanická zahrada v Kew Gardens u Londýna), ale také do tehdy na české poměry značně exotických končin (jihovýchodní Asie, Austrálie). V letech 1916–1931 monograficky publikoval k četným oblastem českým a posléze i československým (Brdy, České Středohoří, Rudohoří, Malé Karpaty, Císařský les, Boubínský prales, údolí Vltavy ad.) Ze systematických monografií lze uvést např. práce týkající se rodu smělek (1907), sedmikráska (1908), jitrocelů (1933) a divizen (1935). Věnoval se také otázkám teoretické biologie, a to zejména ve vztahu k evoluční teorii.⁷ Přinášel ovšem i důležité konceptuální a metodologické podněty, jak o tom svědčí ve své době reflektovaná geobotanická kniha *Problémy a metody rostlinné sociologie a jejich použití pro výzkum travních a pastvinných porostů republiky Československé* (1923). Velkou práci věnoval eurytopním, tzn. bez vyhraněných nároků na prostředí, areálům. Za první světové války zůstal, i když byl roku 1905 odveden, působit na univerzitě a podílel se mj. na sběru léčivých bylin pro C. a k. výbor pro válečná léčiva. Po vzniku Československa prohloubil díky kontinuální státní finanční podpoře zejména geobotanický a rostlino-geografický průzkum Slovenska a Podkarpatské Rusi, který shrnul v řadě publikací. Hluboká znalost a záliba v tatranské flóře ho vedla k formulování myšlenky zvláštní ochrany tohoto území, stal se průkopníkem myšlenky tatranského národního parku, který byl realizován roku 1949 (TANAP) a dnes je biosférickou rezervací UNESCO.⁸ Byl také hlavním editorem reprezentativní práce o Tatrách nazvané *Naše Tatry* (1931). Na vznik Československa svým způsobem navázal i ve svém největším kompendiu, zpracovaném spolu s brněnským kolegou Josefem Podpěrou (1878–1954) z Masarykovy univerzity v Brně, *Klíči k úplné květeně Republiky československé* (1928). To

mělo téměř 1 100 stran a zůstávalo hojně užívanou určovací pomůckou až do 50. let 20. století.

Velký vliv měl ve své době Domin rovněž na formování zásad ochrany přírody. Na začátku byla Dominova publikace *Brdy* (1903), jež byla oceněna finanční prémie ze Simlovy nadace podporující talentované české přírodovědce. O třiadvacet let později se Domin k problematice vrátil obsáhlou studií, která reagovala na zřízení vojenského výcvikového prostoru Jince (1926). Vyslovil především prognózu o zhoubných následcích odlesnění stovek hektarů lesa na územích budoucích střešnic na vegetaci, druhovou rozmanitost i na místní klima. K tomu se přihlásili i další přední přírodovědci ve zvláštním memorandu. Tyto katastrofické prognózy se nenaplnily a naopak sekundární biotopy a mj. i přírodě blízké mokré louky až zvláštní typy rašelinišť (tzv. blanket bogs) se v roce 2015 staly součástí nově zřízené chráněné krajinné oblasti.

V meziválečném období vstoupil do širšího povědomí veřejnosti především díky cestopisům, jako např. *Dvojím rájem* (1911; spol. s J. Danešem), v němž ve dvou dílech přiblížil svou cestu na Jávě, Ceylon a po Austrálii z let 1909–1910, *Za jižním sluncem* (1926), který vznikl na základě cest do Středomoří a *Dvacet tisíc mil po souši a po moři* (1928–1931), jež sepsal po cestě do USA a na Malé Antily a který měl čtyři díly.⁹ Svou poslední cestu do severní Afriky z roku popsal v knize nazvané *V říši marockého sultána* (1940).

Roku 1931 čítala jeho odborná bibliografie na 500 prací, aby na konci jeho života dosáhla přes 800 položek.¹⁰

Ruku v ruce s jeho odborným působením šly také organizační aktivity. Roku 1912 inicioval vznik České botanické společnosti (předseda v letech 1914–1945), byl zakladatel a předsedou Geobotanické karpatské unie, založil Ústřední komisi pro sběr

Současný stav Dominova rodného domu v České ulici čp. 2 (foto LP)

léčivých bylin při Ministerstvu veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy (1920), inicioval vznik a byl dlouholetým hlavním redaktorem časopisů *Věda přírodní* (1920–1945; stará řada) či *Acta botanica bohemica* (1922–1947). Byl členem mnoha domácích i zahraničních odborných společností, jako např. Královské české společnosti nauk (1913 mimořádný člen, 1916 řádný člen, 1948 vyškrtnut) či České akademie věd a umění (1919 dopisující, 1921 mř. a 1924 ř. člen).¹¹

3. Politické angažmá, okupace a poválečná „očista“

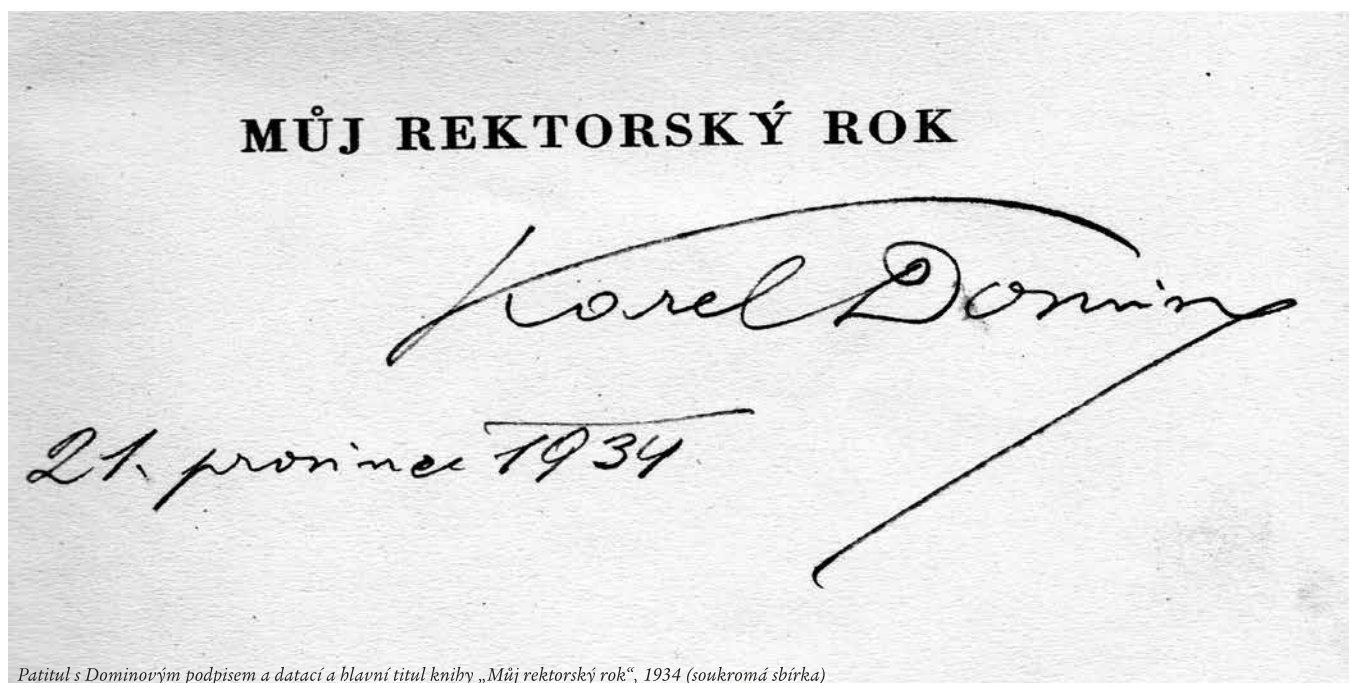
Domin byl veřejně angažovaným intelektuálem. Ačkoliv později zdůrazňoval, že k politickému angažmá ho přivedly především zájmy kulturní a odpor proti vyhraněnému stranictví, mělo velmi pravděpodobně původ mj. v jeho značně ambiciózním naturelu. Počátky kladl do první světové války, v níž se měl, jelikož nebyl odveden, podílet na protirakouském odboji, za což byl vyznamenán čs. revoluční medailí. Hned 29. října 1918 vstoupil do Národního výboru jako čestný úředník a později se při prezidiu vlády podílel na vybudování cizineckého úřadu (1918–1919). V téže době se stal členem Československé národní demokracie, vedené prvním československým ministerským předsedou Karlem Kramářem (1860–1937).

Do širokého povědomí se politicky nicméně dostal až v polovině kritických 30. let poté, co byl v pondělí 29. května 1933 jednomyslně zvolen rektorem UK a ve čtvrtek 21. září 1933 uveden v úřad.¹² Na první schůzi akademického senátu 20. října 1933 byl schválen návrh historika a univerzitního archiváře Václava Vojtíška (1883–1974) z předešlého roku na zřízení univerzitního muzea v budově Karolina a současně měl být vyřešen i palčivý problém univerzitního archivu. S tímto záměrem celkem logicky souviselo naplnění §3 (vlastnictví Karolina) a §5 (předání insignií, jež měla ve správě Německá univerzita) tzv. Marešova zákona o UK z roku 1920. Zanedbané a do pozemkových knih nepřeepsané Karolinum mělo být navíc upraveno a opraveno s výhledem na 600. výročí UK v roce 1948; zdrojem měly být mj. i výnosy národní sbírky.¹³ Jednalo se svým způsobem vlastně o situaci více než symbolickou, kdy kutnohorský rodák chápal historicky naplnění nejen zakládací

listiny Karla IV, ale také *Kutnohorského dekretu* z roku 1409.¹⁴ Původně majetková a administrativní záležitost měla ovšem neobyčejný potenciál pro politizaci a změnila se v kauzu sui generis, která se zpravidla – a poněkud zjednodušeně – shrnuje pod tzv. insigniádu.¹⁵ Intabulace (zavkládování) Karolina byla provedena 14. února 1934. Předání insignií (rektorských a děkanských žezel, zlatých a pozlacených řetězů hodnostářů zrušených doktorských sborů a pečeti), kterou přednesl 20. října 1933, se nakonec také uskutečnila. Dominovi samotnému politický rozměr celé kauzy samozřejmě neunikal. V souladu se svou pravicovou politickou orientací ho chápal především jako „střetnutí myšlenky národní s obojakostí, opatrnictvím a více méně zastíraným germanofilstvím naší levice“.¹⁶

Události roku let 1933/1934 zvýšily Dominovu popularitu v krajně pravicových kruzích. Vlajka, která se krátce předtím (1928–1930) ustavila na obrysu studentských požadavků, aby byl zaveden numerus clausus pro židovské studenty, přiklonu ke stavovskému zřízení a křesťanské morálce, věnovala Dominový čestný diplom, který měl viset v jeho pracovně Botanického ústavu. Ve volbách byl dne 19. května 1935 zvolen poslancem, opakovaně se dosti agresivně vyslovoval za národní a nikoli národnostní stát, tzn. i proti požadavkům Sudetoněmecké strany (SdP). Národní sjednocení zaměřoval protihenleinovskými a protikomunistickými; požadoval zákaz obou stran. Politiku prezentoval protistranicky, především kulturně a „hraničářsky“, což mj. shrnul do sloganu: „silný a zdravý národní stát československý, hospodářsky pevný, přející vzdělanosti a dávající každému občanu plnou svobodu“.¹⁷ Protiněmeckou národoveckou linii, někdy dobově označovanou rovněž jako tzv. integrální národovectví, podpořil nejen kritikou Karla H. Franka (1898–1946) v Národním shromáždění, ale např. i požadavkem na zrušení jedné německé techniky. Po válce to shrnul následovně: „Byl jsem přesvědčen, že tato cesta [ústupků sudetským Němcům – pozn. aut.] nikdy nepovede k cíli, jak se také později ukázalo.“¹⁸

Po Mnichovu přešel do Strany národní jednoty, která vznikla 18. listopadu 1938, respektive se stal předsedou Akce národní obrody (ANO), která se ustanovila 30. října 1938 na základě

Patitel s Dominovým podpisem a datací a hlavní titul knihy „Můj rektorský rok“, 1934 (soukromá sbírka)

výzvy „*Národe*“ v Národních listech. V ní se sloučily anti-semitská Árijská jednota, části Národní demokracie a Hnutí mladých advokátů a lékařů. Brojila proti „internacionalismu a nezdravému humanitářství“ a prosazovala boj proti dosavadnímu systému politických stran. Požadovala zavedení stavovského řádu, byla vyhraněně antisemitská, vyžadovala „řešení rasové otázky“. Vedle předních představitelů šlechty (J. Lobkowicz, K. Schwarzenberg) byli ve vedení ANO účastní i další akademičtí činovníci UK, jako např. kardiolog Stanislav Mentl (1894–1981), gynekolog Josef (Joe) Gruss (1884–1968), právník Vilém Funk (1875–1955) či muzikolog Josef B. Foerster (1859–1951).

V atmosféře všeobecné pomnichovské deprese a nerealistických očekávání do budoucna se v březnu 1939 vyslovil pro rovnoprávnou spolupráci s Němci.¹⁹ Po okupaci 15. březnu 1939 Domin přivítal výstavbu „nové totalitní strany“ (Národního souručenství), která se podle něj měla stát „nerozbornou stavbou z kvádrů“.²⁰ Krátce nato se nicméně z veřejného života stáhl. Po 17. listopadu 1939 končí i jeho univerzitní kariéra, i když mohl až do srpna 1940 stále navštěvovat „svůj“ ústav a využívat knihovnu. Po 17. listopadu 1939 stál až do jeho násilné likvidace rovněž v čele tradičního spolku Mensa academica. Po tomto datu mohl vybavení ústavu přesunout na Albertov 6, respektive od 20. listopadu 1941 do Budečské ul. 6 v Praze, kde měla sídlo Ústřední komise pro sběr léčivých rostlin. Tu Domin založil již roku 1920 a během protektorátu spadala pod Státní zdravotní ústav. Toto institucionální krytí mu umožnilo zahájení v podstatě velkolepého projektu, tzv. floristické akce, na níž se mělo v letech 1940–1945 podílet až 700 spolupracovníků a jejíž výsledky byly vytěženy až v poválečném období. Pořizoval také excerpta a záznamy k české floristice, které byly publikovány teprve dlouho po skončení války a Dominově smrti pod redakcí Jána Futáka jako *Bibliografie k flóře ČSR do roku 1952* (1960).

I když byly Dominovy protiněmecké postoje z let 1933–1938 německým místům bezesporu velmi dobře známy, kromě jednoho výslechu na pražském gestapu, který ovšem zmiňuje pouze sám Domin, ho nacistické úřady žádným způsobem nepronásledovaly. A to i přesto, že jeho úloha z let 1933–1934 na německé straně rozhodně nebyla zapomenuta. Po válce Domin zdůrazňoval své odbojové aktivity ve skupině „M-39 – Nová cesta“.²¹ Doložena nebyla ani žádná přímá denunce apod.

Již 15. května 1945 byl Dominovi zakázán vstup na fakultu. Záhy nato, 30. července 1945, projednávala závodní rada PŘF UK elaborát komise, v němž se mělo jako jeho hlavní provinění mj. dosti vágně konstatovat, že „politický směr zastávaný tehdy (před rokem 1939 – pozn. aut.) Dominem byl v úzké ideové souvislosti s nejreakčnějšími a naší republiky nejvíce nepřátelskými politickými směry té doby. To se ještě jasněji projevilo za doby tzv. druhé republiky. Tento politický směr úplně ztroskotal nejen mocensky ale také morálně.“²²

Dominova záležitost se následně proměnila ve skutečnou kauzu, kterou si jednotlivá úřední místa navzájem přehazovala a jež měla být politickým rozhodnutím de facto i de iure umocněna uvalením vyšetřovací vazby podle § 3 dekretu prezidenta republiky č. 16/1945, jehož skutkovou podstatou byla propagace fašismu a nacismu.²³ K zatčení došlo 5. března 1946 a z vyšetřovací vazby krajského soudu trestního v Praze byl propuštěn 20. dubna 1946.²⁴ O rok později, v dubnu 1947, Národní soud Domina při přelíčení, během něhož byl zastupován svým synem, obžaloby zprostil. Do akademického prostředí ani v Praze, ani nikde jinde v Československu se ovšem již nevrátil, a jeho kauzu tak lze chápat jako součást první poválečné vlny purifikace českých univerzit.²⁵ Na jaře 1948 ho ministr školství za komunistickou stranu a někdejší univerzitní kolega Zdeněk Nejedlý (1978–1962) trvale penzionoval, pro což ovšem Domin – nutno dodat – více méně splňoval věkové kritérium, neboť mu bylo 66 let.

Jeho poslední monografií tak zůstávají *Pracovní metody soustavné botaniky* (1947), která byla připravena k tisku již během okupace (1942).

Karel Domin, jeden ze dvou rektorů UK, kteří byli kutnohorskými rodáky, zemřel v Praze ve středu 10. června 1953 ve věku jedenasedmdesáti let. Je pohřben vedle svého děda G. A. Lindnera v rodinné hrobce na vyšehradském hřbitově (hrobové místo č. 275), kterou zdobí jeho portrétní reliéf z rektorského období od akademického sochaře Josefa Šejnosta (1878–1941) a doprovází epitaf jeho ex libris: „Jen v přírodě nalézáme sami sebe.“²⁶

Možná však, že vzhledem k jeho nejednoznačnému osudu, zrcadlicímu pohnuté dějiny 20. století, by byl daleko výstižnější citát z jeho novoročního přání z roku 1941: „Nepřišel jsem přece na poměry klít, ale v pokoji se rozloučit, a vás, o něco tiše poprosit: že, až na přehlídce věků budu bit, půjdete se za mne přimluvit (...)“²⁷

Michal V. Šimůnek – Václav Petříček

Domínův portrétní nábrobní reliéf vytvořil sochař J. Šejnosta (foto wikipedia.org; Dezidor, CC BY 3.0)

Poznámky:

- 1) Tento článek vznikl v rámci projektu GAČR S-27132S. Autor děkuje za ochotnou radu a pomoc PhDr. Marku Ďurčanskému, Ph.D. (Praha), PhDr. Lukáši Provozovi (K. Hora) a prof. PhDr. Petru Svobodnému, Ph.D. (Praha).
- 2) Zemřel prof. Domin, in: *Vesmír* 32 (7), 1953, s. 262. Další poválečnou vzpomínku publikoval u příležitosti Dominových 85. narozenin jeho žák KLÁŠTERSKÝ, Ivan. In memoriam prof. Dr. Karla Domina, in: *Živa* 15[53] 9, 1967, s. 180.
- 3) Z dobových životopisných hesel srov. SUZA J. Domin Karel, in: CHLUP, Otakar, KUBÁLEK, Josef, UHER, Jan (eds.). *Pedagogická encyklopedie I*. Praha 1938, s. 368; Domin Karel, in: *Naučný slovník přírodních věd pro školu a dům 1*, Praha 1937, s. 1876–1877; NOVÁK, František A. Prof. Dr. Karel Domin padesátníkem, in: *Časopis Národního muzea* 106, 1932, s. 81–87. Z nových prací srov. především HUBÁLKOVÁ, Markéta. *Cestovatel Karel Domin 1882–1953*. Olomouc 2013 (diplomová práce FF UP); KRAHULEC, František. Karel Domin (1882–1953), in: *Živa* 60 (4), 2012, s. LXV (zvl. příloha); HOSKOVEC, Ladislav. Domin Karel, dostupné na <http://botany.cz/cs/domin>, (1. 3. 2018); JANKO, Jan, MARTÍNEK, Jiří. Domin Karel, in: *Biografický slovník českých zemí* (dále jen BSCŽ), seš. 13. Praha 2010, s. 304–306; MARTÍNEK, Jiří, MARTÍNEK, Miloslav. *Kdo byl kdo: naši cestovatelé a geografové*. Praha 1998, s. 116–121; *Slovenský biografický slovník (od r. 833 do roku 1990)*, díl I. Martin 1986, s. 491; BAHENSKÁ, Marie, JANKO, Jan. Osobní fond Karel Domin, in: *Práce z dějin Akademie věd* 1 (2), 2009, s. 125–135; Domin Karel, in: CHURANĚ, Milan a kol. *Kdo byl kdo v našich dějinách ve 20. století*, Praha 1994, s. 83–84. K jeho politickému působení srov. PROKOP, David. *Politická činnost prof. Karla Domina na Univerzitě Karlově*, Praha 2003 (diplomová práce FF UK) a odbornému přínosu JANKO, Jan. *Vědy o životě v českých zemích 1850–1950* (= Práce z dějin Akademie věd B/12), Praha 1997, s. 29, 35, 37, 204, 216, 218–235, 239, 310, 349, 355, 358, 360, 363–367, 374–378, 385, 388, 440, 458, 462, 467, 478, 483, 504. Srov. též KUNSKÝ Josef. *Čeští cestovatelé* (1). Praha 1961, s. ?. Dominova obsáhlá pozůstalost je od r. 1963 uložena v Archivu Národního muzea (55 kartonů) a zbytek v Archivu Akademie věd/Masarykově ústavu (10 kartonů) v Praze; část herbářů zůstala na Katedře botaniky PřF UK v Praze a část rukopisů a soukromé knihovny ve správě České botanické společnosti; obsáhlý osobní spis je uložen v Archivu Univerzity Karlovy v Praze, f. FF UK, osobní spis Domin K.
- 4) Státní oblastní archiv (SOA) v Praze, f. Sbirka matrik, Matrika narozených římskokatolické farnosti Kutná Hora 1892–1896, s. 330. V biografickém heslu z r. 1937 je jako místo narození chybně uvedena Příbram, srov. Domin Karel, in: *Naučný slovník přírodních věd pro školu a dům* (sv. 1). Praha 1937, s. 1876.
- 5) Dominova matka pocházela z celkem osmi sourozenců, srov. CACH, Josef. *Gustav Adolf Lindner. Život a dílo zakladatele pedagogiky na filozofické fakultě Univerzity Karlovy*. Praha 1990, s. 16. K Lindnerově působení v K. Hoře srov. TÝŽ. Gustav Adolf Lindner – klasik české pedagogiky propagátorem a uskutečňovatelem modernizace vyučování (učitelský ústav v Kutné Hoře 1872–1882), in: *K dějinám didaktických pomůcek na českých školách*. Přerov 1988, s. 14–16, a UHER, Jan. Lindner Gustav Adolf, in: CHLUP, KUBÁLEK, UHER, J. (eds.), cit. d. (II.), Praha 1939, s. 52–57, k působení v K. Hoře zde s. 53–54. Vzpomínkové srov. LOHR, František. Gustav A. Lindner ve vzpomínkách svého žáka, in: *Kutnohorský rozhled* 2 (6–7) 1928, s. 86–88.
- 6) DUCHOŇOVÁ, Jindra. Seznam akademických funkcionářů v letech 1882–1939, in: *Archivní zprávy* 1976, s. 14–36, zde s. 29. Srov. též HERMANN, Tomáš, ŠIMŮNEK, Michal V. *Univerzita Karlova v Praze – Přírodovědecká fakulta – 90 LET*. Praha 2010, s. 8–9, a FAJKUS, Břetislav. *Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy 1920–1998*. Praha 1998, s. 18–20.
- 7) DOMIN, Karel. *Úvod k novějším teoriím vývojovým*. Praha 1909. V tomto případě se jednalo o velmi spornou práci, kterou napadl zejm. filozof Emanuel Rádl (1873–1942), jenž de facto Domina obvinil z plagiátorství cizojazyčných prací.
- 8) DOMIN, Karel. *Tatranské obrazy*. Praha 1926, a TÝŽ. *Projekt přírodního parku tatranského*. Praha 1926.
- 9) K detailnímu popisu Dominových cest srov. HUBÁLKOVÁ, c. d., s. 46–94, a MARTÍNEK, MARTÍNEK, c. d., s. 116–121.
- 10) NOVÁK, c. d.; JANKO, MARTÍNEK, c. d., s. 305. Srov. rovněž PETŘÍČEK, Václav. *Fytogeografické poměry západní části České křídové tabule, část I*. Praha 1974 (rigorózní práce PřF UK), s. 136–138 (bibliografický výběr).
- 11) ŠLECHTOVÁ, Alena, LEVORA, Josef. *Členové České akademie věd a umění 1890–1952*. Praha 2004, s. 59–60. Pro členství v zahraničních společnostech srov. *Who's Who in Central and East-Europe 1933/34*, Zürich 1935, s. 216–217.
- 12) Srov. instalační přednášku DOMIN Karel. *Ochrana přírody s hlediska biologa*. Praha 1933; TÝŽ. Můj rektorský rok, in: DOMIN, Karel, HUTTER, Josef, VOJTÍŠEK, Václav. *Karolinum – statek národní*. Praha 1935, s. 22–28; TÝŽ. Můj rektorský rok. Praha 1934, s. 52–55. Dále srov. HAVRÁNEK, Jan. Rozmach a perzekuce, in: HAVRÁNEK, Jan, POUSTA, Zdeněk (red.). *Dějiny Univerzity Karlovy 1918–1990 IV*. Praha 1998, s. 19–60, zde s. 41–45.
- 13) DOMIN. Můj rektorský rok, s. 24, 98–107, 126–151. K nejstarší historii Karolina a vazbě na kutnohorský rod Rotlevů srov. SVATOŠ, Michal. Obecné učení (1347/8–1419), in: SVATOŠ, Michal (red.). *Dějiny Univerzity Karlovy 1347/48–1622 (I)*. Praha 1995, s. 27–100, zde s. 42–46. Dále srov. též PE-TRÁŇ, Josef. *Karolinum. Historický klenot Univerzity Karlovy*. Praha 1995.
- 14) DOMIN. Můj rektorský rok, s. 22, 23.
- 15) TÝŽ. Můj rektorský rok, 1934, s. 155–159. Dále srov. především MÜLLER, Jiří. „*Insigniáda*“ na stránkách *Přítomnosti*. Praha 2013 (bakalářská práce PedF UK); PASÁK, Tomáš. *Český fašismus 1922–1945 a kolaborace 1939–1945*. Praha 1999, s. 145–151; HAVRÁNEK, c. d., s. 19–60, zde s. 41–45, a KUČERA, Karel, TRUC, Miroslav. Poznámky k fašizaci německé university pražské, in: *Acta Universitatis Carolinae-Historia Universitatis Carolinae Pragensis (AUC-HUCP)* 1, 1960, s. 203–228. K těmto dnes ztraceným insigniím srov. HRUZA, Karel. Der deutsche Insignien- und Archivalienraub aus der Prager Universität 1945, in: *Bohemia* 48 (2), 2008, s. 349–411; HERBER, Otto. *Insignie, medaile, taláry Univerzity Karlovy*. Praha 1987, s. 11, 27–38, a k jejich zobrazení viz DOMIN, HUTTER, VOJTÍŠEK, c. d., s. XVIII, XIX. Srov. též HUBÁLKOVÁ, c. d., s. 28–31, a BIRNBAUNOVÁ, Alžběta, K navrácení historických insignií Karlově universitě, in: *Pestrý týden* 1. 12. 1934, s. 5.
- 16) DOMIN. Můj rektorský rok, 1934, s. 22. Pro příznačně polarizovanou dobovou argumentaci srov. Pravda a právo zvítězí. Poučné obrázky z fronty proti obhajobě práv české Karlovy university, in: *Národní listy* 73 (127), 11. 5. 1934, s. 2.
- 17) Archiv bezpečnostních složek (ABS) Praha, sig. 301-61-3, protokolovaná výpověď K. Domina, 23.–24. 12. 1946.
- 18) DOMIN, Karel. *Stát a kultura*, Praha 1936.
- 19) Srov. TÝŽ. Naše spolupráce s Němci, in: *Nedělní list* 13 (64), 5. 3. 1939, s. 2.
- 20) TÝŽ. Do vlastních řad, in: *Moravská orlice* 77 (118), 23. 5. 1939, s. 2.
- 21) ABS Praha, sig. 301-61-3, protokolovaná výpověď K. Domina, 23.–24. 12. 1946.
- 22) Tamtéž, přípis MV národnímu prokurátorovi ve věci trestního oznámení na K. Domina, 4. 1. 1947.
- 23) Tamtéž, f. 2M, sig. 111009, záznam o jednání s JUDr. Grospičem, 6. 3. 1946.
- 24) Tamtéž, sig. 11009, přípis výkonně skupině Ministerstva vnitra, 28. 11. 1946 a tamtéž, sig. 13394, záznam pro domo – zpráva o zatčení, 8. 3. 1946.
- 25) ZILYNSKÁ, Blanka. Cesta k ovládnutí českých univerzit komunistickou stranou (1945–1948), in: *AUC-HUCP* 36–38 (1–2), s. 73–86, zde s. 76–78.
- 26) NECHVÁTAL, Bořivoj. *Průvodce vyšehradským hřbitovem*. Praha 1981, s. 30.
- 27) Strojopisný koncept novoročního přání K. Domina synovi, 1941, v soukromém držení.

Triolog

V rámci XXV. ročníku festivalu Ortenova Kutná Hora byla uvedena kompozice z díla Jiřího Ortena v konfrontaci s texty deseti anglicky píšících literátů. Pořad *Orten; or ten?* jako scénáristka připravila a režistrovala Eva Hadravová. Účinkovali: Eva Hadravová, Jan Mrázek a Otakar Pokorný. Na mé otázky, týkající se tohoto originálního projektu, odpověděli takto:

** EVA HADRAVOVÁ

Co pro Vás znamená poezie Jiřího Ortena?

K dílu tohoto významného českého básníka chovám nesmírný obdiv. Nepřestává mě fascinovat, že do svých dvaadvaceti let života dokázal zanechat tak citelnou literární stopu. Ačkoli jsem jen o málo starší, nedovedu si představit, že bychom já či moji vrstevníci byli s to vytvořit tak nádherné a hluboké verše; a to si troufám tvrdit, že se znám s mnoha velmi talentovanými lidmi. Takový člověk jako Orten, to je úkaz, inspirace, ale i připomínka, že kvalitu díla nelze přímo odvozovat od věku jeho autora. K Ortenově poezii se ráda vracím, protože díky její vrstevnatosti objevuji s každým dalším čtením nové a nové významy.

Jak se zrodil Váš nápad konfrontovat jeho poezii s poezií deseti anglicky píšících literátů?

Samotný nápad se vlastně zrodil díky Vám, paní Valtrová. Vzpomínám si na naše setkání, kdy jste mě požádala o vytvoření ortenovského pořadu s tím, že byste měli zájem o nový přístup k této tradiční části programu festivalu Ortenova Kutná Hora. Zadání tedy bylo ohraničeno jen přítomností Ortenových veršů a ničím jiným.

Literárně-komparativní princip pořadu, který jsem zvolila, je postaven na jazykové hře. Naše generace odmalička vyrůstala obklopená angličtinou. Současně s DAMU jsem rovněž studovala na UK, kde podstatnou část studijního programu tvořily lingvistické předměty. Napadaly mě různé přístupy, většinou literárně-historického charakteru, ale nezdály se mi dostatečně originální či překvapivé. Jednou jsem se však zcela prozaicky dívala z okna, nepřemýšlela jsem nad něčím konkrétním a najednou mi přišlo na mysl, že když přijmení Orten slabikujeme, vzniká nám anglické „or ten“, tj. v češtině „nebo deset“.

V prvopočátku se jednalo pouze o nečekanou lingvistickou hříčku, hledala jsem ale i další ospravedlnění principu, který samotný název nastoluje (tedy, že Ortena srovnávám s deseti anglofonními literáty). Díky tomu, že Ortenovy texty zazní vedle literatury zahraničních autorů, může vyniknout Ortenova umělecká mnohostrannost. Poslední důvod, který mě na tomto

„or-ten“ systému bavit, byla spekulace, že by Orten jednou čistě teoreticky změnil svůj názor ohledně emigrace a následoval svého staršího bratra do Británie.

O které autory se konkrétně jednalo a kdo byl jejich patrony?

Abych nashromáždila dostatečné množství podkladů pro scénář, oslovovala jsem české, ale i britské či americké vysokoškolské pedagogy, překladatele, básníky, spisovatele, editory, knihovníky, redaktory literárních časopisů či rozhlasové osobnosti. Popravdě řečeno – málokdo mi odpověděl, někdo ani neodepsal, jiní se omluvili, ale přece jen se mi sešlo dokonce víc než potřebných deset tipů na britské či americké literární osobnosti, jež lze z různých perspektiv srovnávat s Ortenem. Jednotliví patroni a jejich doporučení autoři jsou tito: Vysokoškolští pedagogové doc. PhDr. Petr Chalupský, Ph.D. // John Keats; prof. Dr. phil. Josef Vojvodík, M.A. // Dylan Thomas; prof. PhDr. Josef Jařab, CSc., dr. h. c. // Helen Lawson; Mgr. Josef Hrdlička, Ph.D. // John Donne; Stephan Barrett Delbos, Ph.D. // Frank O'Hara; David Livingstone, Ph.D. // Wilfred Owen; PhDr. Matthew Sweney, Ph.D. // Joe Orton; *Spisovatel* Jiří Hájíček // Silvia Plath; *překladatel* Martin Světlík // Anthony Hecht; *knihovník* Petr Adámek // Ivan Blatný.

Jak jste se zhostila trojrole scénáristky, režisérky a interpretky v jedné osobě? Co pro Vás bylo nejtěžší?

To, jakým způsobem jsem se one „trojrole“ zhostila a zdali úspěšně, nemám právo posuzovat. Celou přípravu a realizaci pořadu provází velká zodpovědnost a s ní spojené obavy, aby vše dobře dopadlo. V tomto případě byla velmi specifická fáze psaní scénáře. Ta vyplývala z logiky zadání, jež jsem si vymyslela, a byla tedy závislá i na dalších lidech, které jsem za tímto účelem oslovila. Následovala „detektivní“ část hledání podkladů pro scénář, kdy jsem sháněla a načítala nejen Ortenovo dílo, ale zejména texty doporučených autorů, z nichž někteří dosud nebyli oficiálně přeloženi do češtiny – např. verše Wilfreda Owena jsem našla pouze díky Českému rozhlasu, dosud oficiálně nevydanou báseň Anthonyho Hechta mi poskytl její překladatel a úryvek z deníku Joea Ortona jsem musela přeložit sama. Role režisérky a interpretky pak

E. Hadravová, J. Mrázek a O. Pokorný v sále ZUŠ (foto Antoan Pepelanov pro OKH)

už byly jen příjemným dokončením celého procesu, tečkou za několikaměsíčním snažením.

Studujete na DAMU a připravujete různé projekty. Jaké? Studuji poslední magisterské ročníky na DAMU a FF UK. V rámci obou škol vznikají zajímavé projekty, na jejichž realizaci se jako studentka podílím. Na DAMU jsou to přirozeně zejména divadelní projekty. Díky FF UK jsem měla možnost spolupracovat s Českým rozhlasem Vltava a napsala jsem scénář literárního pořadu (*Hvězdy na dosah; Shel Silverstein a předměty v dětské poezii.*), zastanu i jeho hlasovou interpretaci a odvysílá se v běžném programu stanice. K rozhlasu mám velmi blízko a v letošním roce se rovněž účastním elévského programu této instituce. Obě školy mě podporují v praxi v oboru, což mimo jiné velmi dobře spojuje má další aktivita; načítání audioknížek v knihovně a tiskárně pro nevidomé K. E. Macana. V oblasti divadla se v poslední době zaměřuji zejména na dětské publikum. Společně s Radkou Tesárkovou tvořím autorská představení – např. nedávno premiérovanou literární inscenaci *Causa: Re-CIT-ace*. Oboru přednesu se věnuji z různých úhlů, ať už jako interpretka, porotkyně recitačních přehlídek či lektorka. Během nadcházejícího *Dne poezie 2018* např. povedu dílnu s názvem *Mýty a klíše v recitaci*. Pravidelně se též věnuji výuce hlasové výchovy a rétoriky.

** JAN MRÁZEK

Jste posluchačem 2. ročníku Katedry výchovné dramatiky na DAMU. Na jakých projektech jste se podílel?

Zmínil bych zejména scénické čtení knihy Justina Torrese *My, zvířata*, které vzniklo ve spolupráci KVD a Divadla Dagmar. Jednou za čas je uvádíme v Řetízku při damáckém divadle DISK. Těší mne i práce na lektorských projektech pro DISK, protože je to způsob, jak se může naše katedra zapojit do práce celé DAMU. Největším projektem našeho ročníku je inscenace *Maryši*.

V inscenaci *Maryši* bratří Mrštíků hrajete Lízala a kromě toho jste autorem hudebního nastudování. K čemu máte blíž – k herectví, nebo k hudbě?

Cítím se dobře tam, kde mohu divadlo a muziku spojovat. I v *Maryše* je postava Lízala zároveň hudebníkem, který společně se svou ženou určuje rytmus dění. V *Maryše* mi k tomu

slouží kontrabas, ale o nástroje ani tak moc nejde. Zajímá mě hudebnost, která se dá realizovat jakýmkoli nástrojem, aniž by na něj byl člověk virtuos. Nedávno jsem začal dělat workshopy hudební improvizace – ty mě teď baví asi nejvíc – a tam se snažíme právě o tohle: hledat hudebnost bez ohledu na nástroje i na to, jestli jde o hudebnost písničky nebo hudebnost divadelní postavy. Ale nejradyji hraju na klavír a vůbec nejradyji mám hudbu bez hudebních nástrojů.

V pořadu *Orten; or ten? jste byl jedním z interpretů. Čím Vás Orten ve srovnání s anglicky píšícími literáty zaujal?* To bych něco konstruoval, protože i ten koncept srovnávání Orteny s deseti anglofonními básníky je do jisté míry záměrný konstrukt. Mě v tom pořadu zajímají jednotlivé básně samy o sobě.

** OTAKAR POKORNÝ

Bylo to Vaše první setkání s poezií Jiřího Orteny?

S poezií Jiřího Orteny jsem se před Ortenovou Kutnou Horou už setkal. Šlo ovšem jen o zlomky v rámci školní výuky, nikdy jsem se jí více do hloubky nezabýval.

V roce 2010 jste získal ocenění při Pražském poetickém setkání za interpretaci *Opačného Oty* od Shela Silversteina. Chcete se i nadále zabývat uměleckým přednesem?

Nemůžu říci, že bych chtěl uměleckému přednesu věnovat svůj veškerý volný čas, pokud se ovšem nenaskytne možnost zúčastnit se akce podobné právě Ortenově Kutné Hoře. A pokud budu vědět, že mám čas a chuť se opět s přednesem spustit, nezaváhám.

Jak na Vás zapůsobila atmosféra Ortenovy Kutné Hory a ortenovský pořad Evy Hadravové?

Bylo to pro mě něco nového, a proto jsem si celou atmosféru OKH užíval plnými doušky, dá-li se to tak vyjádřit. Účastnil jsem se sice jen prvního dne celého festivalu, ovšem to stačilo, abych se seznámil s lidmi, kteří zde vystoupili se svými autorskými texty a dokázal tak díky těmto setkáním nahlédnout poezii Jiřího Orteny z úplně jiného úhlu. Řekl bych, že mi to pomohlo vžít se více do světa poezie jako takové. A myslím, že bych měl Evě ještě jednou poděkovat za možnost se tohoto jejího projektu účastnit, to je podle mě za mne samého nejlepší hodnocení, jaké můžu dát.

Připravila Marie Valtrová

Chodec po bílých místech na mapě poezie

O básníku Josefu Strakovi (*1972 Jablonec nad Nisou) se říká, že je jedním z nejtalentovanějších současných autorů. Jeho texty byly přeloženy do šestnácti jazyků a účastnil se řady mezinárodních festivalů. V srpnu 2018 vystoupil na festivalu Struga Poetry Meetings v Makedonii. A protože je mým kolegou v Městské knihovně v Praze, rozhodla jsem se ho požádat o rozhovor, a zaplnit tak jedno z bílých míst na mapě poezie.

V pátek 7. září 2018 jste byl hostem klubového večera v kutnohorském Blues Café, kde jste předčítal fragmenty z básnické prózy *Cizí země*, která vyjde v polovině listopadu tohoto roku v nakladatelství Cherm. S jakými pocity? Celý tento večer, mohu-li to tak říci, byl pro mne něčím magickým. Zajímavá čtení a vystoupení a také setkání s mnoha přáteli, se kterými se setkávám v Praze, ale zde jsme se potkali na jiném místě, při jiné básnické příležitosti. Blues Café je velmi příjemný podnik, čtení mělo úžasnou atmosféru, mimo mne tam ještě četli Ivana Myšková, Jonáš Hájek a Jindřich Jinoch. Mám rád prostory, kde jsou lidé blízko sebe a mají

tak blízko k následným rozhovorům a disputacím. Navíc je tato kavárna na krásném místě, blízko centra a přesto lehce schovaná v jedné z ulic nedaleko kostela sv. Jakuba.

Vy jste autorem básnických sbírek *a... jiné časy* (1994), *Proč* (1995), *Malé exily* (2014) a knih básnicko-prozaických textů *Hotel Bristol* (2004), *Město Mons* (2005) a *Kostel v mlze* (2008). Ke které z nich máte nejbližší?

Vždy mám asi nejbližší ke knize, kterou právě píším nebo dokončuji, a to je v této chvíli jednoznačně kniha *Cizí země*, na které jsem s přestávkami pracoval sedm let a intenzivně uplynulé tři roky. Ke každé z knih mám jiný vztah a také se můj pohled na ně

v průběhu času mění. Ale pokud bych mohl vybrat přeci jen ty ve více osobní rovině, jsou jimi *Hotel Bristol* a *Kostel v mlze*. Dodnes si vybavuji až niterné prožívání, kdy jsem tyto knihy psal. U *Hotelu Bristol* to byla ještě práce na nějakých textech, ze kterých se teprve postupně, po domluvě s Petrem Pazderou Paynem z nakladatelství Medard a manželi Majcherovými z nakladatelství Cherm, kniha teprve stala. V podobných náladách a rozechvělých stavech jsem pracoval i na té poslední, často to byl ponor až k těm nejhlubším emocím a stavům.

Jak se stane z psychologa se zaměřením na kritickou ekonomickou psychologii básník?

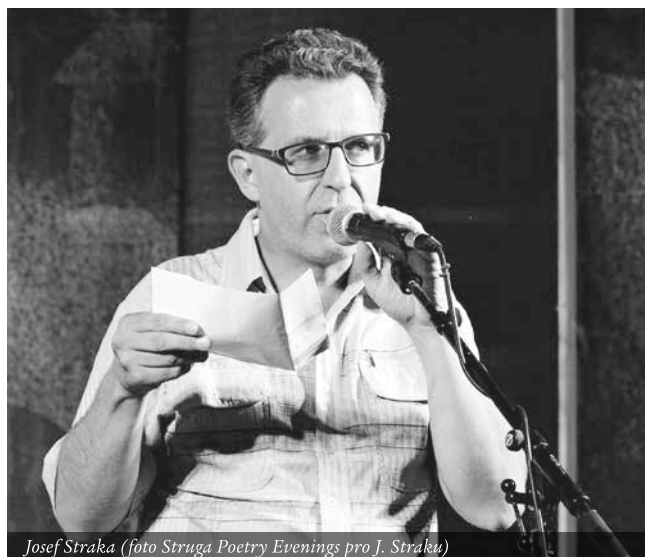
Psal jsem mnohem dříve, než jsem si vybral specializaci ekonomická psychologie se zaměřením na její kritickou větev. Častokrát jsem své zájmy vědecké a básnické odděloval, někdy se to ale nedalo. Občas se to dokonce i prolínalo, když četba filozofických, psychologických či sociologických textů a knih, např. se zaměřením na komunitní formy ekonomik a lokální podoby malých ekonomik a také po diskuzích s kolegy, některé myšlenky vstupovaly, záměrně i nezáměrně, do mých textů.

Vy jste svým založením chodec a cestovatel, což se odráží ve Vaší poezii. Je to potřeba introverta nebo únik před společností, ze které stejně neuniknete?

Jsem spíše chodec po různých, někdy i vzdálených místech. Chodectví je pro mne způsobem Bytí, ale také posedlostí, vášní. Nejsem však chodcem dlouhých tras či poutníkem, spíše chodcem po okrajích měst a také vesnic. V přírodě trávím velkou část času, ale ještě mnohem více mne přitahuje fenomén města a především jeho okrajů. Doslova miluji místa, kde se stýkají poslední domy a příměstská okolní krajina. Nekonečné chození a také bloudění. Mám velmi rád bloudění, často chodím bez map v čase všech google map a navigací, a tak se někdy stane, že se objevím na zcela jiném místě, než jsem původně zamýšlel. Rád trasy plánuji, mám vše připravené dopředu, ale pak se mnohokrát stane, že jdu trochu jinými ulicemi, stezkami a ten rozpor mezi městem v mé hlavě a místy skutečnými je pro mne něčím fascinujícím. Rád též zaplňuji jakási „bílá“ místa na mapě, jako např. v Berlíně a kolem Berlína, kde jsem již za těch třicet návštěv tam ušel přes dva tisíce kilometrů, ale stále je tolik a tolik míst, kde jsem ještě nebyl, a to se týká i okolí Prahy nebo středních Čech.

V souvislosti s Vaší tvorbou byla vyslovena dvě jména – Jiří Kolář a Petr Král. Já bych přidala další – Franz Kafka. Právě *Malé exily* na mne v této souvislosti hluboce zapůsobily. Ale Vy sám máte blíž třeba k někomu úplně jinému. A ke komu?

Těch autorů by byla celá řada. Ale ano, textů Jiřího Koláře si velmi vážím, tohoto očitého svědka dějů a událostí a také stejně próz, krátkých zápisů Jana Hanče, dále metafyzika, pěšího

Josef Straka (foto Struga Poetry Evenings pro J. Straku)

chodce periferií měst skutečných i v jeho představách v jeho básnických, ale prozaických textech, výše zmíněného Petra Krále. Připomínáte Franze Kafku. Tím jsem byl jeden čas tak ovlivněn, že jsem i vstoupil, v roce 1991, do Společnosti Franze Kafky, kde mi pak v červenci 1992 vyšly, v jejich *Věstníku*, první dva básnické texty. Ale asi nejdůležitějším autorem pro mne je Egon Hostovský, jestli někdo má autora svého srdce, ale též přemýšlení a úvah o světě, pak je to právě on. Jeho existenciální novely a romány, jeho zvláštní citová rozechvělost a pochybování o sobě samém, v jeho postavách, a o světě, je mi hodně blízká. Stejně tak bych mohl mluvit i o Albertu Camusovi, jehož texty jsou mi zas blízké jiným způsobem, filozofickou rovinou našeho Bytí, naší existence. Ne náhodou oba dva vydali romány, v jejichž názvu je slovo cizinec, cizí, cizinectví. *Cizinec hledá byt* Egona Hostovského a *Cizinec* Alberta Camuse. Ale Cizí země byla ovlivněna i něčím jiným než literaturou a to i hudbou, postpunkem, electrogothem, s jejich pocitem „strangeness“.

A co Jiří Orten a Kutná Hora? Líbilo se Vám tu?

Kutnou Horu poznávám postupně při svých občasných návštěvách. Byl jsem zde již několikrát, ale myslím, že důvěrně jsem toto město poznal až během letošních zářijových dní, možná i tím, že jsem zde poprvé přespával. Večerní, noční a také brzké ranní procházky dávají městu zas jiný rozměr. Na Ortenově Kutné Hoře jsem byl teprve podruhé, poprvé v roce 2011 jako návštěvník. Poezii Jiřího Ortena mám velmi rád, ale musím se přiznat, že vždy mi byl o něco bližší jeho přítel a též souputník Ivan Blatný, jehož *Melancholické procházky* byly a jsou pro mne velmi důležité.

Ptala se Marie Valtrová

Přicházejí, odcházejí, maršálové, maršálové... (Rozhovor s Janem Vodňanským)

Narodil ses 19. června 1941 ve znamení Blíženců. Jaké bylo Tvé dětství na Královských Vinohradech?

Dětství na Královských Vinohradech bylo nabitě dojmy, krásný neoklasicistní barák na rohu Slovenské a Šumavské... Když mi byly čtyři roky, tak jsme se stali – dům a já – objektem amerického náletu na Vinohrady. Dne 14. února 1945, byl to „svatoválečný-

ský“ nálet, dodnes se neví proč. Asi si unavení navigátoři spletli Prahu s Drážďany, protože ze shora vypadá Praha s Vltavou jako Drážďany s Labem. Nálet měl pro mne dalekosáhlé důsledky, protože když jsem měl jít po válce do školy, bylo to v roce 1947, tak jsem koktal. Maminka se mnou chodila ke slavnému foniatrovi profesorovi Seemanovi, který měl nádhernou soukromou ordinaci.

Dodnes se tam vlastně říká „U Seemanů“...

Pan profesor tam měl úžasnou čekárnu s palmami, on byl proamerický už tehdy. A rozhodl se Američany z odpovědnosti za moje koktání vysekát. To byl obrovský, inspirující stimul pro mou celoživotní posedlost vlastní šoumenskou sebestylizací a další tvorbu. Protože on přede mnou prohlásil, že jsem předčasně vyvinutý, tedy psychicky, mentálně, a to mi dělalo moc dobře. On mé mamince říkal: „Víte, paní Vodňanská, to nebude náletem. On má v hlavě takový myšlenkový přetlak, který ta malá mluvidla ještě nestačí zpracovat.“ Na počest pana profesora Seemana jsem potom, nejdřív v samizdatu a po revoluci edičně, vydal soubor improvizovaných přednášek o dvou názvech – *Řeči u tabule* a *Chodící papíňák*.

Pak přišlo studium na gymnáziu na náměstí Míru, Strojní fakulta ČVUT a práce projektanta... K čemu máš blíž: k technice, nebo k umělecké tvorbě?

K technice mám někdy posvátnou úctu, přecházející až v hrůzu, ale na strojní fakultu pražské techniky jsem byl zahrán režimem. Osmapadesátý byl nejhorší rok pro maturování a my byli děti z buržoazních Vinohrad, a z gymplu, který je už zase dnes arcibiskupský. Vinohrady byly cejchovány režimem jako buržoazní čtvrt', takže z naší třídy se dostal málokdo tam, kam chtěl. Dostali jsme seznam škol, kam nesmíme se svým třídním původem, a tam byly všechny duchovědné fakulty. Filosofie, samozřejmě, ale i práva. Tedy vše, co ovlivňuje myšlení. A na druhé straně seznam škol, kam máme jít, a tam byla strojní fakulta. Tak jsem ji vystudoval, hlavně proto, abych nemusel jít na dva roky na vojnu. Nakonec jsem se na filosofii stejně dostal, a to tak, že jsem se nechal doporučit – to je ta absurdita – vojenským útvarem ke studiu filosofické fakulty. A to klaplo. V šedesátém sedmém jsem byl přijat na filosofickou fakultu, to už jsem dávno rozvázal poměr s inženýrstvím...

Od poloviny šedesátých let jsi působil s Petrem Skoumalem. Vás dva seznámil Pavel Šrut?

Ano. Pavel ze mě vždycky doloval můj talent, a to nebylo snadné. Pořád mne sváděl, že je ve mně nějaká zvláštní poetika, že bych měl psát, a to tak dlouho, až mě to začalo bavit. Seznámil mě se skladatelem Petrem Skoumlem a chtěl, abychom spolu psali písničky do jeho rozhlasových pohádek.

Takže to začalo tvorbou pro děti?

Ano, tím jsme začali. Aby Pavel Šrut paní dramaturgyni šokoval, řekl, že pohádky napíše sám, ale písničky do nich napíše jeden strojař, a to jsem byl já.

Jak to vlastně bylo? S Petrem Skoumalem jste začali v Redutě, pak přišlo Divadlo hudby a pak jste se dostali do Činoherního klubu?

Počkej, ono to bylo trochu jinak. Úplně první text-appealy jsme dělali v Luxoru. Text-appealy tam uváděl po vzoru Reduty...

...Eduard Pergner.

Pergner. To bylo opravdu malebné, protože my jsme měli všehovšudy pět písniček. Hlavně jsme se museli strefit do doby, kdy Skoumal projížděl Prahou v uniformě vojína AUSu. On v uniformě za pianem, já v civilu, student, a vždycky jsem měl takový papírek a řekl mu tóninu, ve které má hrát. A po Luxoru se o nás dozvěděli lidi v rádiu, kde znali naše pohádkové písničky a natočili s námi první pořady. A zároveň se o nás dozvěděl Ivan Vyskočil, doktor tedy...

Nepochybuji o tom, že to není onen herec s vyznamenáním...

Takže jsme byli zváni na jeho klasické text-appealy, co začal dělat s [Jiřím] Suchým v padesátém osmém. V šedesátém čtvrtém nás poprvé pozval a pak jsme tam hráli až do roku

Jan Vodňanský letos vystoupil na Ortenově Kutné Hoře (foto archiv J. Vodňanského)

1965. A v roce 1966 měli vlastní představení, už bez Ivana [Vyskočila]. Reduta se rozhodla, že dá šanci dvěma mladým dvojicím, takže půlku jsme dělali my a druhou půlku Ivan Kraus a Jiří Sýkora. Jmenovalo se to *Recese, secese aneb Dvakrát dva* – a já dodnes nevím, jestli jsme tam byli za recesi, nebo secesi. Hrál se s pramalým ohlasem, vždycky přišlo pár „intošů“, takže jsme se spíše vyřádili před plnou Redutou na těch text-appealech, byť Ivanových. Skončilo to bez nějakého většího ohlasu mým odchodem na vojnu. A pak už jsme hráli *S úsměvem idiota* v Činoherním klubu, premiéra byla 19. května 1969.

Takže vrcholné období vaší společné tvorby skončilo roku 1974 vyhazovem.

Ano, byli jsme vypoklonkováni z divadla.

To už vám rovnou zakázali Prahu?

Ne, ne, to mělo pestrý vývoj, protože my jsme odešli společně s vedením divadla, protože už měli jednu zkušenost, kdy si udělali ostudu. Myslím režim, který nejen zakázal, ale rozmetl Krejčovo Divadlo za branou. To byla mezinárodní ostuda. Zatímco k nám byli hladce sametoví, protože říkali, my vás tady chceme ve Státním divadelním studiu, ale Činoherní klub bude opravdu činoherní a vy jste zpěvohra. Takže nás přesunuli do divadla Atelier ve Spálené tam, kde je dnes Ypsilonka. Na podzim 1974 jsme pro ně udělali nový program, premiéru *Kráľci pokusní* a hráli tam jeden jediný rok, protože v květnu 1975 mě odvezli k pětihodinovému výslechu a tím skončilo i divadlo Atelier, rok po Činoherním klubu.

Potom jsi dostal výjezdni doložku a jel do Ameriky za Jiřím Voskocem?

Ano, ale je to na dlouhé vyprávění, to se nedá dát do jednoho rozhovoru.

Tak chronologicky: Pak přišel podpis Charty 77?

Ano, *Charta 77* vznikla v lednu a já ji podepsal 18. října 1977. Tím pádem to byl úplný konec...

Ano.

Přišel tedy asi i rozchod se Skoumalem...

To se tak nedá říci! Protože po *Chartě* jsem si skutečně myslel, že jsme spolu skončili, nebo že jsem skončil, ale situace

byla taková, že jsme vlastně nemohli dělat nic pořádně už před tím. Byly výjimky, že nás mohl pozvat třeba Suchý na *Jonáš kluby*. Jinak verze, že se Skoumal, který tu *Chartu* nepodepsal....

... špatně jsem se vyjádřila...

Já jsem, Hanko, rád, že mohu veřejně vyvrátit, že se Skoumal bál se mnou vystupovat a že jsme nesměli kvůli *Chartě* vystupovat, obojí není pravda... Po čase jsme zase začali vystupovat přes malou agenturu mimo Prahu, na studentských kolejích v Bratislavě, v Brně, čím dále od Prahy, tím lépe, hodně na Slovensku. Ale Skoumal se mnou chodil hrát, hlavně po *Chartě*, do bytů našich přátel, to byla bytová divadla. Hráli jsme třeba v bytě Jiřího Dienstbiera....

... i u paní Vlasty Chramostové?

Tam jsem chodil jako divák. Vlastě jsem podepsal *Chartu*. Byla to taková praxe, že člověk někomu „podepsal“ do uší, pak se to napsalo na lísteček a podpis se někde předal. Vybral jsem si den a kavárnu Slavii, kde jsem to předal Vlastě Chramostové, a svědkem měl být Václav Havel. Čekal jsem na něj u soudu na Karláku, oni mě tam nepustili, a naopak ještě vyfotografovali. Tak jsem si řekl, že to je poslední kapka, a rozhodl se *Chartu* podepsat. Takže zpátky ke Skoumalovi... Hráli jsme u mnoha disidentů i přátel podezřelých režimu, a nikdy se nestalo, že by Petr řekl: „Já tam nepůjdu, já se bojím, že bych pak nemohl dělat i bez tebe vůbec nic.“ A pak, když prvního mluvčího Charty zavraždili výsledky...

...mluvíme o Janu Patočkovi?

Ano, o Janu Patočkovi. To byl můj profesor. Když už nesměl přednášet na fakultě a já psal diplomku na téma *Filosofie hry Eugena Finka*, překládal jsem si do češtiny Patočkovy statě o hře, které vyšly jenom v Německu. A tak jsem jezdil k Patočkovi domů, aby mi zkontroloval, jestli jsem to správně přeložil do češtiny. Na jeho pohřeb jsem samozřejmě šel a Skoumal to věděl a volal mi, den před tím. Řekl jen: „Jdeš tam?“ Víc se do telefonu neříkalo. Dohodli jsme, že se tam setkáme a skutečně se to stalo. V pozadí našeho konce tedy nebyla žádná *Charta*, ale skutečnost, že nás nafilmovali na Patočkově pohřbu. Potkali jsme tam také našeho kolegu z Činoherního klubu Pavla Landovského a cestou na hřbitov na nás ze všech

keřů trčely nejmodernější japonské kamery. Současně za námi šel člověk ve fialových kalhotách a zeleném saku. A díky tomu jsme dostali první zákaz, opravdu natvrdo!

Takže pak už jste jezdili po vlastech českých jen přes agenturu?

Ano, a současně jsme hráli po bytech, kamarádi zavolali, že někdo slaví narozeniny... Už od doby Činoherního klubu na nás chodila elita pražských psychiatrů, kulturní skladba pro ně byla píseň *Maršálové*. Jednou se nám stalo, že jsme byli pozváni na večeři, abychom pak zahráli v bytě psychiatra, plukovníka z Ústřední vojenské nemocnice pro jeho kolegy. Petr netušil, kam jde hrát, a tak jsem si ho „vychutnal“. Přišel jsem o chvíli dřív, a když vstoupil do bytu a sundal si kabát, s bezelstným výrazem jsem otevřel skříň, ze které zazářily plukovnícké hvězdičky uniforem našeho hostitele. Tenhle plukovník posléze přišel o hodnost a prestižní místo – ne kvůli nám, ale kvůli tomu, že mu emigrovala dcera. Tím chci říci, že se Skoumal opravdu ničeho nebál.

Váš rozchod tedy způsobil až totální zákaz, tedy že jste nemohli hrát ani po republice?

K tomu došlo až v roce 1981, kdy jsme jezdili přes tu malou agenturu. Říkali tomu menšinové žánry a tolerovali nás. Dokonce nás po vystoupení v klubu v Olomouci „vyslychali“ místní tajemník SSM a jakýsi inspektor přes kulturu... Nejdříve jsme si mysleli, že se jedná o Státní bezpečnost, ale byli to „jen“ místní aktivisté. Posléze na nás napsali udání na ministerstvo kultury. Ministerstvo nařídilo agentuře, aby nás přestala „provozovat“. Ke znění tohoto udání, respektive zákazu, jsem se po revoluci dostal, pražští úředníci zcela dezinterpretovali naše texty! Pikantní bylo, že už jsme tehdy pracovali na premiéře s názvem *Život a dílo*, my jsme se totiž chtěli dobrovolně rozpadnout. Divákům jsme předvedli a vysvětlili, jak vypadá kultivovaný rozchod. Bohužel na dalších deset repríz nedošlo, jen tím nás režim předběhl. Ale v roce 1988 přišel Petr Skoumal s nápadem uspořádat *Večirek rozpadlých dvojic* v Junior klubu. Nevěřil jsem tehdy, že se povede, ale on to celé vymyslel. Tím vlastně začal nový život naší dvojice...

Děkuji za rozhovor.

Ptala se Hana Ornestová

Laudatio Haně Kofránkové

Už podvacáté zaznělo na Ortenově Kutné Hoře laudatio, věnované některé z významných osobností ať už z řad rodáků, nebo z řad umělců, kteří se na programu festivalu podíleli. Teprve podruhé je však určeno ženě. Tou první byla v roce 2007 Dagmar Růžičková, manželka jednoho ze spoluzakladatelů Ortenovy Kutné Hory. Tou druhou je letos – Hana Kofránková, která se od roku 2003 ujala funkce režisérky na tomto festivalu. *Pocta příteli* je tedy tentokrát nazvána *Poctou přítelkyni* a mým úkolem je Vám tuto dámu představit. Je to úkol nelehký už proto, že ji tak dobře znáte, takže Vám neřeknu zdánlivě nic nového. Nicméně pokusím se o to.

Hanu Kofránkovou jsem poznala v Táboře, kde jsme pořádali s přáteli na počátku 70. let v místním muzeu poetická *Nokturna*, a kam přijela přednášet verše Jiřího Orteny spolu s básníkovým mladším bratrem Zdeňkem Ornestem. Poprvé jsem tak slyšela její sametový altový hlas a vnímala krásu její

řeči. A to jsem ještě netušila, že nás v budoucnu spojí právě jméno Jiřího Orteny. Nedlouho na to jsem se s ní setkala při jedné přednášce v Praze na DAMU, kde studovala dramaturgii. To už jsem věděla, že má za sebou studia českého jazyka a estetiky na FF UK, a dívala se na ni s úctou až nábožnou. Čas běžel a v roce 1995 se Hana objevila na Ortenově Kutné Hoře poprvé, aby zde spolu s Janem Vlasákem a Rudolfem Pellarem přednesla „novelu o nesnadné trubadúrské cestě ze slunné renesanční Itálie do města stříbrných vidin Kutné Hory a posléze o útěku před Kutnou Horou, před Giovannou a sebou samým!“ – tedy *Žakéře* Rudolfa Matyše. V roce 2004 Hana Kofránková připravila pořad, který nazvala *Setkání blízka i vzdálená – Čeští básníci a Jiří Orten*. Hudebního doprovodu se ujal Jiří Šlupka Svěrák. Vlastní spolupráce nás dvou však měla teprve začít. Tím, kdo nás poprvé svedl dohromady, byl Ortenův strýc Josef Rosenzweig Moir, z jehož básnického díla

a vzpomínek obou synovců – Oty a Jiřího – jsem napsala scénář k pořadu *Leč holubice už se nevrací*. Vedle Hany v něm účinkovali Bořivoj Navrátil v hlavní roli a Lukáš Hlavica. Hudbu pro klavír složil stejně jako k mnoha dalším pořadům Jan Valter. *Holubice* měla to zvláštní privilegium, že byla znovu uvedena v pražské Viole k Mezinárodnímu dnu obětí holocaustu.

O rok později – v roce 2006 při XIII. ročníku festivalu OKH – jsme uvedly první část cyklu *Jiří Orten a jeho současníci*. Byla věnována básníku Ivanu Blatnému a nazvána *Hledání přítomného času*. Další části cyklu připomněly postupně režiséry Gustava Schorsche, Josefa Schwarze-Červinku, básníky Hanuše Bonna, Hanu Žantovskou, Jiřího Daniela, Zdeňka Urbánka, Otu Ornesta a Kamila Bednáře. Vedle Hany Ornestové a Hany Kofránkové v nich účinkovali Jiří Ornest, Lukáš Hlavica, Ivan Trojan, Apolena Veldová, Milan Kačmarčík, Růžena Merunková, Jiří Suchý z Tábora, Josef Somr, Marie Štípková, Vojtěch Hájek, Kryštof Bartoš a Aleš Vrzák. Na vzniku všech těchto pořadů jsem se podílela jako scenáristka, režie se ujala Hana Kofránková. Part Jiřího Ortena postupně převzali Jiří Ornest, Lukáš Hlavica, Jiří Suchý z Tábora, Vojtěch Hájek a Kryštof Bartoš. Při zkouškách jsem mohla zblízka nahlédnout do alchymie paní režisérky a obdivovat její připravenost a schopnost formulovat připomínky. Však také práci s herci pokládá za naprostý základ, stejně jako cit pro rytmus. Totéž jsem měla příležitost sledovat ve studiích Českého rozhlasu 3 – Vltava, kde Hana režírovala mé pořady. Vrcholem naší rozhlasové spolupráce byly *Papírové děti*, pořad z textů terezínských dětí, které vydávaly časopis *Vedem*, a mezi něž patřili také Zdeněk Ornest neboli Orče, Kurt Kotouč, Petr Ginz a další. Za režii *Papírových dětí*, v nichž zazněla mimo jiné hudba terezínských skladatelů Hanse Krásky a Viktora Ulmanna, získala Hana Kofránková Prix Bohemia 2000. Básně a prozaické texty interpretovali vedle ní Otakar Brousek, Alfred Strejček a Jan Maxián. Pořad byl pojmenován podle jidiš písničky *Papierenne Kinder*, jejíž překlad do češtiny Hana průběžně četla.

Mluvené slovo je doménou Hany Kofránkové nejen v rozhlase. Umělecký přednes vyučuje na DAMU od roku 1997 a jejími studenty jsou zde přítomní herci Jiří Suchý z Tábora a Marie Štípková, ale také Kryštof Bartoš a další. Sama si své umění několikrát vyzkoušela i ve Viole, kde mimo jiné nastudovala *Píseň o lásce a smrti korneta Kryštofa Rilka* s Marií Štípkovou a Jiřím Suchým z Tábora a pod názvem *Šunen Romale – Poslyšte, Romové* také romské pohádky s Barborou Hrzánovou a Janou Bouškovou. Podle paní režisérky „má mluvené slovo obrovskou sílu, oslovení jde přes uši rovnou do duše, zatímco oči se dají oblafnout“. Snad právě proto je porotkyní řady recitačních soutěží – na *Šrámkově Sobotce*, *Pražském Kalichu*, *Wolkerově Prostějově* a jinde. Už po dvacet let také pořádá tzv. *Bubeníčky*, což je setkání s překladateli a jejich překlady, které má v jejím životě nezadatelné právo. A proč *Bubeníčky*? Podle hospody U Bubeníčků, kde se z počátku scházeli.

Vrátíme-li se k Haninu mládí, měla bych připomenout rozhlasový dialog ze seriálu *Petr a Lucie*, kde byl jejím partnerem Michal Pavlata. Pro Český rozhlas Hana Kofránková pracuje od roku 1976, tedy více než čtyřicet let, a počet rozhlasových her, které natočila, je úctyhodný. Jsou mezi nimi takové skvosty jako hra *Mohla to být hvězdná chvíle* o setkání Bacha a Händela v interpretaci Josefa Kemra a Rudolfa Hrušínského, Dykův *Posel* s Radovanem Lukavským a Borisem Rössnerem, Ibsenova *Heda Gablerová* s Vilmou Cibulkovou a Ivanem Trojanem, za níž dostala rovněž cenu Prix Bohemia, nebo hry dramatičky Daniely Fischerové *Zapřený Albert*, *Cesta k pólu*, *Nevděčné děti* a četba *Vánoční akce*. Mnohá z literárních děl byla natočena na CD – například Ibsenova *Nora* s Danou Černou, Dahlův *Karlík a továrna na čokoládu* s Barborou Hrzánovou nebo Aškenazyho *Dětské etudy* se Zdeňkem Svěrákem. Cenu Neviditelná herečka obdržela Hana Kofránková za četbu *Babičky* od Boženy Němcové, která měla nesmírný úspěch. Stávalo se jí pak, že jí na ulici zastavovaly starší ženy a dělaly jí křížek na čelo – za *Babičku*. Další četba, kterou se prezentovala, byla *Kristina Vavřincová* od Sigrid Undsetové. V lis-

topadu 2014 Mezinárodní festival Prix Bohemia Radio ocenil Hanu Kofránkovou za celoživotní dílo a byla uvedena do rozhlasové Síně slávy. Temperament, který je jí vlastní, projevila přímo na místě na pódiu Obecního domu, když odtajnila, že byla zároveň Českým rozhlasem penzionována. Také my máme dnes příležitost uvítat Hanu Kofránkovou v pomyslné Síni slávy Ortenovy Kutné Hory, což ráda činím. A abych trochu odlehčila vážnost chvíle, připomenu historku, která mi připadá nejen humorná, ale pro Hanu příznačná. Když si jednou stěžovala před svým mužem Petrem na počasí a čtvero ročních dob, odpověděl jí lakonicky: „To nerežírujete.“

Marie Valtrová

Hana Kofránková a Jiří Šlupka Svěrák v sále ZUŠ
(foto Antoan Pepelanov pro OKH)

Střípky z archivu (IX) – Spor o Vocelův rodný dům

Pamětní deska J. E. Vocela na domě čp. 349 ve Vocelově ulici (foto LP)

V roce 1876 se Kutná Hora rozhodla odhalit pamětní desku na rodném domě prof. Jana Erazima Vocela (1802–1871), zakladatele české archeologie, básníka, dramatika a národního buditele. Ten se podle zápisu v křestní matrice narodil 23. srpna 1802 v domě čp. 345. Protože však v Kutné Hoře došlo v letech 1803, 1829 a 1845 opakovaně k přečíslování domů, měl mít Vocelův rodný dům nové čp. 349. Nacházel se v Jatecké ulici, kterou se město současně s odhalením desky rozhodlo přejmenovat na ulici Vocelovu.

Aby nedošlo při lokalizaci rodného domu k omylu, prověřoval všechny údaje kutnohorský archivář Petr Miloslav Veselský (1810–1889). Chyba by byla opravdu nemilá především proto, že se už dříve podobná stala: Ještě za Vocelova života totiž Josef Jungmann (1773–1847) ve svém zásadním díle *Historie literatury české* mylně uvedl, že se J. E. Vocel narodil 24. srpna 1803. A tutéž chybu následně zopakoval *Riegerův slovník naučný* (1872) i další práce.

Když Veselský údaje potvrdil, mohl realizační výbor pokračovat v přípravách oslav. Jenže se přesto objevil problém: Matilda Vocelová (1823–1877), vdova po zemřelém, dům čp. 349 jako manželův rodný odmítla. Vycházela přitom z manželových vzpomínek, kdy považoval za svůj rodný dům čp. 144 v Husově ulici u Kamenné kašny. Ten patřil jeho prarodičům a poté rodičům a i on sám zde v dětství bydlel.

Když Veselský na výsledku svých archivních šetření trval, obrátila se M. Vocelová přímo na kutnohorského starostu Jana Breüera (1832–1893). Ten jí písemně odpověděl 10. srpna 1876, a snad proto, že se oslavy rychle blížily a paní Vocelová neměla pro svá tvrzení žádný důkaz, zněla starostova odpověď poměrně nekompromisně: „Blahorodá paní! Dle nezvratného

důkazu knihy křestní a popísních knih městských jest rodný dům zemřelého pana manžela Vašnostina, Jana Erazima Vocela dům v nynější „jatecké ulici“ (která dle usnešení obecního zastupitelstva po zasazení památné desky „Vocelova ulice“ slouti bude) č. 349 a tento nepopiratelný důkaz nelze lichými pověstmi neb povídkami vyvrátiti. V domě Vašností udaném pana Vančury č. 179 (a ne jak udávati ráčíte číslo 144) narodil se roku 1807 bratr Vojtěch a roku 1808 bratr Václav Vocel. Ráčíte-li míti důkazů takových, které by tuto pravdu veřejných knih vyvrátiti mohly, račte jich udati, na povídání bez podání důkazů při tak důležité věci se však dbáti nemůže. Má-li se oslavit rodný dům muže sloutného – na něhož Hora Kutná pyšna jest – jak slavnostní výbor si byl ustanovil, tedy nemůže deska památní jinam, nežli na dům pod č. 349 zasazena býti; kdyby se oslavit měl dům, v němž on vychován byl, pak by musela deska památní zasazena býti na domě čís. 319. Zasazením desky na domě č. 179 oslaven by byl rodný dům bratří Vojtěcha a Václava. [...] Se vši úctou oddaný Jan Breuer, purkmistr.“

Jak nepříjemný spor narůstal, budil pozornost, a dostal se dokonce na stránky celostátních *Národních listů*. V nich se proto 16. srpna v článku *Z Kutné Hory* rozhodl všechno popsat a vysvětlit právě Veselský (a citoval i výše uvedený Breuerův dopis): „Památky slovutného rodáka kutnohorského Jana Erazima Vocela zcela nedůstojná agitace, jaká se proti pravosti rodného domu jeho v poslední době vede, nutí mne ještě jednou veřejně vystoupiti, ježto právě mně se vina přičítá, že jsem rodný dům nesprávně udal. Tu mi ještě jednou poznamenati jest, že není v Hoře Kutné nikoho, kdo by s určitostí a bezpečností udati věděl, v kterém domě by se byl slavný náš Vocel narodil, a spolu podotýkám, že se slavnostním výborem nejsem v nijakém styku, aniž na jednání jeho nějakého vlivu mám; co jsem však před půl rokem učinil na požádání jednoho člena jednoty, kteráž oslavu památky Vocelovy v rodném místě za úkol si obrala, že jsem totiž v pramenech neklamných pátral a dům rodný s jistotou udal, z toho si žádnou zásluhu nepřipisuji, neboť by to byl dojísta každý jiný s touž ochotou vykonal, co já; děkuji toliko duchovním a městským orgánům, kteří mi laskavě veřejných knih pohlédnouti dovolili, kde toho hledati třeba bylo.“

Veselského proto mrzela všechna zpochybnování dohledaných údajů: „Jest mi i podivením, že i ctěná rodina oslavencova v to se zaplésti dala. Jen z nejménější úcty k zvěčnělému příteli a ze šetrnosti k památce jeho nepoužiji obrany, jaké by tu vlastně zapotřebí bylo, a lituji při tom těch, kteří v pravost veřejných knih pochybnosti kladou.“

Pochybnosti se zdály být zažehnány a v neděli 27. srpna 1876 byla na domě čp. 349 ve Vocelově ulici skutečně odhalena kamenná pamětní deska s bronzovým portrétním medailonem, který vytvořil pražský sochař Tomáš Seidan (1830–1890). Celodenní program byl bohatý a zahrnoval i průvod městem či divadelní představení. Jako hlavní řečník vystoupil novinář a spisovatel Václav Vlček (1839–1908) a jeho dlouhý, pateticky vlastenecký projev nazítří otiskly na titulní stránce noviny *Posel z Prahy* pod názvem *U kolébky J. Er. Vocela*. Vlček mj. řekl: „Veliké dni vidělo toto staroslavné město. Jakož půda, na které stojíme, vydala světu nesmírné bohatství vzácného drahokamene, rovněž vyrostla z ní během věků nepřehledná

řada památných a důležitých událostí, jimižto dějiny národa jsou obohaceny. [...] Také dnes Kutná Hora sezvala krajany z blízka i daleka – tentokrát ovšem ne proto, aby tu volili krále, ne proto, aby tu sněmovali o osudech všeho lidu českého, alebrž proto, aby s ní světili radostný svátek. [...] Dítě spatřilo světlo světa v domě, u kterého jsme se shromáždili, a kolem něhož od té doby nikdo nepřejde, aby naň mile nevzhlédl a s úctou neopakoval v duchu svém jméno, jež robátko v týž den obdrželo od otce svého i od svého křtitele – jméno Jana Erazima Vocela.“

Zdálo se, že otázka Vocelova rodného domu je definitivně vyřešena. Navíc Matilda Vocelová, která označený dům zpochybňovala, zemřela o pouhý rok později 20. srpna 1877 doma v Loučni u Poděbrad.

K otázce rodného domu se mnohem později vrátil literární historik PhDr. Radko Šťastný (1928–2013), jenž se osobností J. E. Vocela zabýval již od dob psaní své disertační práce na Filozofické fakultě UK. Řešil, kde všude bydlel Jan Erazim i jeho příbuzní a které nemovitosti vlastnili. Dům čp. 349 mezi ně nepatřil, a tak nakonec došel R. Šťastný ve své útlé publikaci *Kutná Hora a okolí* (1968) k závěru, že je v křestní matrice chyba a že pravým Vocelovým rodištěm bude dům čp. 319 na Palackého náměstí. Ten patřil prarodičům Duchoslavovým a později ho vlastnili i Janovi bratři Václav a Vojtěch Vocelovi. Dům dnes již neexistuje, byl zbourán v souvislosti s výstavbou hotelu Mědínek. Šťastného závěry víceméně přijal i archeolog PhDr. Karel Sklenář, DrSc. (*1938), když v monografii *Jan Erazim Vocel* (1981) o rodném domě napsal: „Mezi několika kandidáty je dům čp. 319 na náměstí (v místech dnešního

Matilda Vocelová (1823–1877) se synem Ladislavem (1860–1914)
(fotoarchív ČMS, př. č. 221/86)

hotelu U Mědínek) nejpravděpodobnější, ale prokázáno to není a stěží kdy bude.“

A tak přestože název Vocelově ulici zůstal a pamětní deska na domě čp. 349 visí už bezmála 150 let, zdá se, že přece jen došlo k historickému omylu.

LP

Oslavy 100. výročí Československa v Kutné Hoře

V minulém čísle Krásného města jsme se ohlíželi za říjnovými událostmi roku 1918 v Kutné Hoře. Shrňme si proto nyní, jak letos v říjnu v našem městě probíhaly oslavy 100. výročí republiky.

Již 20. října se na sto kutnohorských skautů shromáždilo u sochy T. G. Masaryka, aby zde u příležitosti nadcházejícího výročí pořídili svou skupinovou fotografii. Vedle toho se skauti také připojili k celostátní akci rozdávání trikolour na klopy.

Sázení lípy se v České ulici ujal starosta J. Viktora a zastupitel V. Veselý
(foto Monika Pravdová)

Prostory Voršilského kláštera hostily 20. a 21. října další ročník *České Konference*. Pořádal ji stejnojmenný spolek a letos se tématem staly Československo, Česká republika a Slovenská republika v letech 1918–2018–2118.

Dne 21. října uspořádala Římskokatolická farnost – arciděkanství Kutná Hora *Běh pro republiku*, který navazoval na předešlé dva ročníky *Běhu po zvon*. Start i cíl trasy se nacházely u Arciděkanství, kde se také nabízelo občerstvení. Závodilo 239 běžců a výtěžek z akce poputuje na opravu barborských zvonů Ludvík a Michal. Zároveň již od 28. září probíhal v kostele sv. Jakuba cyklus adorací *100 hodin pro republiku*, kdy zde byla v určených časech vystavena Nejsvětější svátost.

Kulaté výročí republiky si připomínaly i kutnohorské školy a školky: Dne 25. října se konala slavnost na zahradě MŠ Pohádka, kde byla vysazena první z letošních deseti (!) kutnohorských památných lip. Děti, oblečené do bílých, červených a modrých čepiček a šátků, se pak vydaly v průvodu s živou hudbou do GASKU na vernisáž výstavy svých prací na téma *Kde domov můj*. Dramatický kroužek „DramaTák“ Gymnázia Jiřího Ortena nastudoval Havlovu hru *Zítřka to spustíme*, k níž poskytla scénář Knihovna Václava Havla. Představení se konalo 26. října ve škole a bylo určeno jak žákům, tak veřejnosti. Téhož dne pořádala SOŠ a SOU řemesel slavnostní shromáždění v Seifertových sadech, kde vedení školy a starosta města vysadili novou lípu. Současně se konala slavnost i v Jiráskových sadech, kde ZŠ T. G. Masaryka odhalila obnovenou pamětní desku připomínající vysazení tamních pěti platanů

a jednoho topolu v dubnu 1935 u příležitosti 85. narozenin TGM. Vyšší odborná škola, Střední průmyslová škola a Jazyková škola naopak posunula oslavy ČSR až na 31. října, kdy na prostranství před svou budovou v Masarykově ulici připravila bohatý program. Při něm se mj. představily složky záchranného systému, za účasti starosty města se vysadil strom republiky a na pódiu hrály kapely Ahoj moře, Znouzecnost či Zatím Anna.

Již 27. října si vlastní lípu republiky zasadila u svého hřiště také TJ Sokol Kaňk.

Oslavy se samozřejmě nemohly obejít bez vystoupení Učitelského smíšeného pěveckého sboru Tyl. Ten pod vedením sbormistra Zdeňka Licka zpíval nejprve 25. října v chrámu sv. Barbory, a to spolu s kolínskou Městskou hudbou Fr. Kmocha a pěveckým sborem čáslavského gymnázia a SOŠ pedagogické. Koncert se uskutečnil v rámci projektu *Katedrály pomáhají katedrále*. Přímo na státní svátek pak měl USPS připravenou akci *ProZpívejme Kutné Hoře*, kdy chtěl zpívat venku na několika veřejných místech ve městě, ale pro deštivé a chladné počasí se muselo vystoupení přesunout do kostela sv. Jana Nepomuckého.

S první republikou souvisela také módní přehlídka *Móda v trysku století*, kterou v Jezuitské koleji připravilo město ve spolupráci se Salonem Meluzína.

Oficiální program oslav pořádal v neděli 28. října Městský úřad Kutné Hory. Vše začalo v kostele sv. Jakuba bohoslužbou, kterou sloužil arciděkan Jan Uhlíř. Zpěvem ji doprovázel USPS Tyl, který také na závěr zazpíval státní hymnu a *Svatováclavský chorál*. Po krátkém shromáždění u pomníku TGM, kde starosta města položil květiny, následovalo slavnostní shromáždění v audienční síni Vlašského dvora. Tam byli pozváni mj. i představitelé partnerských měst. S hlavním projevem vystoupila historička Drahomíra Nováková a o kulturní program se postarali žáci ZUŠ se svými pedagogy. Odpoledne se ve Spolkovém domě konala vernisáž výstavy *Všichni naši prezidenti*, kterou připravil fotograf Jaromír Procházka. Následovalo setkání v České ulici u Dajbychovy vily čp. 103, která figuruje v televizním seriálu *První republika* a kde se nyní za zpěvu USPS Tyl vysadila památeční lípa. Spolu s kutnohorským starostou ji měl zasadit herec Jan Vlasák, ale protože se pro nemoc omluvil, zastoupil ho Václav Veselý, který v daném seriálu vystupuje rovněž. Vztyčený kámen u lípy hlásá: „Tuto lípu vysadilo město Kutná Hora dne 28. října 2018 ke 100. výročí založení samostatné Československé republiky“. Večer městské oslavy završil v Tylově divadle koncert *Z české hudby* v podání sopranistky Petry Šimkové Alvarez a Seve-

ročeské filharmonie Teplice, kterou dirigoval František Drs, čestný občan Kutné Hory. Na programu byly předehra k *Libuši*, árie Mařenky z *Prodané nevěsty*, Dvořákovy *Slovanské tance* i Smetanova *Vltava*.

K oslavám se přidalo i městské Kino Modrý kříž, které nejen promítalo dokumentární filmy o Kutné Hoře za první republiky, ale především na státní svátek nabídlo nový český historický film *Hovory s TGM*. České muzeum stříbra lákalo po celý měsíc návštěvníky do Tylova domu na výstavu *Český stát a jeho symboly*, a protože na 28. říjen připadal *Den Středočeského kraje*, nabízelo muzeum toho dne své expozice za symbolické vstupné. Galerie Středočeského kraje, jež byla otevřena zdarma, připravila novou výstavu z děl Ladislava Šalouna *Dotek osudu*.

Dne 28. října byly v Kutné Hoře vedle výše zmíněných vysazeny ještě další lípy: V Malině akci inicioval člen rady města Josef Kraus spolu s Osadním výborem Malín a lípa byla vysazena v parčíku mezi ulicemi Mincovní a Starokolínská. Tamní pamětní deska na vztyčeném kameni nese tentýž nápis jako v České ulici. Vlastní lípu si na zahradě své modlitebny v Masarykově ulici zasadil i Sbor Církve bratrské v Kutné Hoře spolu s Křesťanským společenstvím. Spolek Denemark téhož dne vysadil lípy hned dvě: jednu na zahradě tzv. Koukolovy vily v Zachově ulici, kde sídlí Klub důchodců, a druhou v parku U Kalicha. A konečně svou výroční lípu zasadila i ZO Českého svazu včelařů v Kutné Hoře. Stalo se tak 2. listopadu v Sedlci za hřištěm, kde vedle proslovu zazněla i ukázka ze 116 let staré kroniky místního včelařského spolku. Účastníci dostali medové perníčky ve tvaru lipového listu s trikolorou. Jinou akci, pořádanou rovněž k 100. výročí ČSR, připravil na 3. listopadu atletický oddíl SKP Olympia Kutná Hora: Na svém stadionu uspořádal štafetový běh na 100 km. Do akce, zahájené slavnostně čs. hymnou, se zapojili členové všech čtyř tréninkových skupin, které dostaly za úkol uběhnout ve štafetě (podle věku) 10, 20, 30, nebo 40 km. Po skončení sportovní části programu se ještě členové atletického oddílu vydali k soše TGM, aby zde položili kytičky.

Letošní oslavy, na jejichž pořádání se podílela řada organizací i jednotlivců, tak proběhly velmi důstojně. Nabídky bohatý kulturní i společenský program a jako trvalou připomínku po sobě zanechávají i desítku vysazených stromů svobody či lip republiky. Jediné, co průběh oslav poněkud kazilo, bylo velmi chladné počasí 28. října, kdy se navíc na účastníky venkovních akcí snášel vytrvalý déšť. (Autor děkuje za doplnění informací paní Evě Hnátkové a Daně Kudlíkové.)

Lukáš Provaz

V Tylově divadle vystoupila sopranistka P. Šimková Alvarez a Severočeská filharmonie Teplice (foto Monika Pravdová)

Z vernisáže výstavy o našich prezidentech (foto Monika Pravdová)

KRONIKA

Hodnotitelská návrhová komise Národního památkového ústavu – územního odborného pracoviště středních Čech v Praze schválila výběr šestnácti umělecky nejhodnotnějších **náhrobků na hřbitově Všech svatých**, aby mohly být prohlášeny kulturními památkami. S podnětem přišel pan Josef Kraus, vedoucí správy kutnohorských hřbitovů, a svou podporu výběru vyjádřil i Ing. Jan Žížka, ředitel zmíněného územního pracoviště NPÚ. Po zjištění vlastníků a případném převedení některých náhrobků do majetku města by měl být návrh postoupen Ministerstvu kultury, jež požádá o stanovisko Městský úřad v Kutné Hoře, Krajský úřad Stč. kraje a vlastníky náhrobků. Na základě těchto stanovisek pak vydá rozhodnutí o případném prohlášení za kulturní památky. Vzhledem k velmi špatnému stavu většiny vybraných náhrobků je podle NPÚ jejich památková ochrana naléhavá. Jedno z nejhodnotnějších děl představuje klasicistní náhrobek s reliéfem truchlícího anděla s urnou, vytvořený významným sochařem Václavem Prachnerem (1784–1832) kolem r. 1817.

Prachnerův náhrobek s motivem truchlícího anděla s urnou
(foto Správa hřbitovů KH)

Od září do prosince probíhala v obou kutnohorských katedrálách a v kolínském chrámu série benefičních koncertů **Katedrály pomáhají katedrále**, jejichž cílem bylo podpořit pořízení nových varhan do chrámu sv. Víta v Praze. Na zářijové koncerty, o nichž jsme informovali minule, navázalo v říjnu v Kolíně vystoupení Kutnohorského komorního orchestru a Cantores Cantant a v chrámu sv. Barbory také USPS Tyl a Městské hudby F. Kmocha. V listopadu v Kolíně koncertoval orchestr Vox Bohemica a sbor kutnohorské ZUŠ Caritas a v Sedlci pak varhaník Viktor Darebný s houslistou Jiřím

Kuchválkem. Vše vyvrcholilo 3. prosince, kdy ve Sv. Barboře vystoupil Václav Uhlíř s přáteli. Kardinál Dominik Duka, jenž se měl koncertu zúčastnit, se však nakonec musel omluvit. Celkem série koncertů vybrala přes 100 tisíc Kč.

Houslista Jiří Kuchválek (vpravo) a varhaník Viktor Darebný
v sedlecké katedrále (foto V. Darebný)

V **Městské knihovně** v rámci Týdne knihoven proběhlo v prvním říjnovém týdnu množství akcí, např. burza knih, literární procházka po stopách knihovny, **LiStOVáNí** v knize *Kluk z kostek*, beseda se spisovatelkou Táňou Keleovou-Vasilkovou a množství přednášek pro nejširší veřejnost. Dne 6. listopadu pořádala knihovna besedu nad knihou *Krvavý měsíc* nad horou *Liliavou* s autorem Josefem Špidlou. Dne 22. listopadu se pak připojila *Večerem poezie* k již XX. ročníku celostátního festivalu *Den poezie*. Další z řady **LiStOVáNí**, tentokrát v knize *Svatá Barbora*, která je věnovaná kuřimské kauze, 30. listopadu a Den pro dětskou knihu 1. prosince odstartovaly advent v Městské knihovně.

České muzeum stříbra nabízelo na Hrádku od 4. října do konce listopadu výstavu **Codices illustres**, představující poklady středověké knižní malby. Pod záštitou Mons. Dominika kardinála Duky ji připravil Mgr. Marek Zágora.

Dobrá čajovna oslavila 20 let svého působení v Kutné Hoře. Jednou z akcí bylo setkání nad zenovým učením Chuej-nenga a jeho transformací do výtvarné podoby v podání současných umělců pod názvem *Oheň a hvězdy – Svobodná a šťastná pouť*. Při této příležitosti obdržel pan Jan Drchal, majitel čajovny, ocenění za přínos v propagaci čajové kultury.

V **Kině amatérských filmů** na střední průmyslové škole uspořádaly 9. října město Kutná Hora, Český výbor UNICA a Videoklub Kutná Hora projekci amatérských dokumentů ze srpna 1968. Záběry v našem městě tehdy pořídili pánové Jaromír Procházka a Bohuslav Kučera.

Kutnohorský historik **PhDr. Zdeněk Beran, Ph.D.**, dosavadní proděkan Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové, byl v říjnu jmenován prorektorem univerzity pro zahraniční vztahy. Ve své vědecké práci na Historickém ústavu FF UHK se dr. Beran zaměřuje zvláště na dějiny českého pozdního středověku, dějiny české šlechty a vývoj nižších územně správních jednotek.

□
Již neodmyslitelnou součástí oživení kutnohorského kulturního života je **Muzeum čokolády & čokoládovna Kutná Hora**, která se snaží navázat na tradici čokoládovny Lidka pořádáním akcí pro zájemce, např. degustacemi speciálních čokolád, výstavou *100 růží pro Lidku*, která představila přebaly čokolád této tradiční značky, setkání pamětníků a v neposlední řadě i obnovením výroby čokolád podle tradiční receptury.

□
Dne 14. října proběhla v modlitebně Sboru Církve bratrské v Kutné Hoře slavnostní instalace nového kazatele **Rev. Marka Fajfra**. Pochází ze Zlína a dosud působil mj. jako kazatel v Teplicích, Praze 11 a Šeberově. Dříve se rovněž věnoval komunální politice, a tak býval např. starostou zmíněné MČ Praha-Šeberov.

□
Krásné město si letos připomíná nejen 80. výročí svého vzniku, ale vzpomíná i na bývalé členy redakce. Dne 17. října by oslavil 90. narozeniny pedagog, literární historik a čestný občan Kutné Hory **PhDr. Radko Šťastný** (1928–2013), který se na vzniku časopisu podílel již v letech 1969–1971. Při obnovení Krásného města po sametové revoluci to byl právě on, koho zastupitelé pověřili sestavením nové redakční rady a zajištěním vydávání tohoto periodika. Letos 7. listopadu se v Dačickém domě konal vzpomínkový večer, kdy si dr. Šťastného připomněli kolegové, studenti i přátelé.

□
Na podzim se v Kutné Hoře konalo **několik zajímavých přednášek**: Nejprve 17. října přijel na Gymnázium Jiřího Ortena prezident Hospodářské komory ČR Ing. Vladimír Dlouhý, CSc., aby hovořil o ekonomice a školství. Nazítří přednášel na Hrádku Mgr. Martin Tichý z ÚSTR. Tématem byla vražda A. Kvašové r. 1952 v širším kontextu čs. dějin 50. let a kolektivizace venkova. K době první republiky se v listopadu vrátil plk. JUDr. Michal Dlouhý, Ph.D., když v Dačickém domě přednášel na téma *Četníci a Četnické humoresky*, a pan Miroslav Štrobl, když tamtéž hovořil o 85. výročí Tylova divadla. Obě přednášky pořádala Nadace Kutná Hora – památka UNESCO. A tamtéž se konala také přednáška prof. Svatopluka Civiše z Přírodovědecké fakulty UK, který se zabýval tématem metanu na Marsu. Dne 17. listopadu v GASKu doc. Zdeněk Hojda z Univerzity Karlovy přednášel o Husově pomníku na Staroměstském náměstí. Akce se uskutečnila v rámci letošního cyklu *Anno Domini 1918*.

□
Na podzim vystoupila v našem městě **řada zpěváků a kapel**: Tylovo divadlo např. na konci října přivítalo Davida Kollera s jeho *Acoustic Tour 2018* a v listopadu populárního Jaromíra Nohavicu. Kulturní dům Lorec na konci října hostil kutnohorské Rybičky 48 a v listopadu kapelu Slza v rámci jejího *Holomráz Tour 2018*. Nadační fond Mikuláše Daczičského z Heslova pozval zájemce do kostela sv. Jana Nepomuckého na benefiční koncert Andrése Godoye a Stanislava Barky v rámci festivalu *Kytara napříč žánry*. Výtěžek koncertu byl věnován na projekt Kutnohorské děti bez obědu a školného. Svou *Výpověď tour* absolvoval od října do prosince také kutnohorský zpěvák a hudebník Pekař (Petr Štolba), který 24. listopadu v sedleckém Planet music clubu pokřtil své nové CD *Výpověď* a zároveň autobiografickou knížku *Den, kdy jsem dal výpověď*.

□
V **Galerii Středočeského kraje** proběhla 27. října vernisáž

výstavy děl sochaře Ladislava Šalouna (1870–1946) *Dotek osudu* a o měsíc později vernisáž výstavy děl Jiřího Sozanského *Signum actu* a Vratislava Nechleby *Tajemná tvář*. Současně proběhl křest publikace výtvarníka a kutnohorského rodáka Martina Kuriše *Monografie 1993–2017*. **Galerie Felixe Jeneweina** připravila na listopad a prosinec v Sankturinovském domě výstavu děl dalšího kutnohorského rodáka Františka Pelíška alias Francise Pelicheka (1896–1937), výtvarníka působícího v Brazílii.

□
Jako vzpomínka na všechny zesnulé Kutnohořany zaznělo 4. listopadu v kostele sv. Jakuba Verdiho **Requiem**. Koncert pořádala Braunensis Art productions a účinkovali Cantores Cantant se sbormistrem Jakubem Hrubým.

□
Informační centrum města Kutná Hora na podzim zvítězilo v anketě *Informační centrum roku*, vyhlášené Asociací turistických informačních center ČR a Vydavatelstvím KAM po Česku. Ocenění bylo předáno ve Štábním domě u Jezuitské koleje při slavnostním večeru 8. listopadu.

□
Gymnázium Jiřího Ortena uspořádalo 9. listopadu po dvou letech další celoškolský **Veletrh cestovního ruchu**. Letos se staly tématem vybrané dávné civilizace, a tak jednotlivé třídní kolektivy v prostorách školy pro sebe i veřejnost připravily zajímavosti o kulturách, národech, historii i přínosu civilizací, které si vylosovaly. Vše vhodně doplňovala nejen bohatá výzdoba či rekvizity, ale i nabízené pokrmy a kostýmy, do nichž se studenti oblékli.

□
Téhož dne měl v kině Modrý kříž premiéru **film Král Václav**. Vznikl v produkci Tylovy herecké školy a pod režijním vedením Jaroslava Berana se na něm podíleli účastníci Hereckého a filmového kempu v kaňkovské Mozaice. V hlavních rolích se představili K. Hrejsemnou, F. Mašek, V. Veselý, J. Kukral a M. Ečer.

□
V listopadu jsme po roce opět slavili **svátek sv. Martina**: Nejprve se 3. listopadu na Palackého náměstí konaly Svatomartinské trhy, které nabízely tradiční zboží. Kulturní program zahrnoval žongléřská vystoupení i koncert kapely MiG 9 Babočka či Corni Boemi. V kostele sv. J. Nepomuckého se 9. listopadu konal svatomartinský rockový dvojkonzert *Serpencia tempus* a o dva dny později připravila Galerie Středočeského kraje tradiční Svatomartinské hody. Ty nabízely degustaci svatomartinských vín i speciality z husího masa a doprovodný program vyvrcholil koncertem He Bandu. Na tentýž den připravily kutnohorská katolická farnost a Oblastní charita Kutné

Hory tradiční večerní Svatomartinský lampionový průvod od Arciděkanství ke Sv. Barboře.

□

Na Den válečných veteránů byla uctěna **památka padlých** v první světové válce, od jejíhož skončení uplynulo právě 100 let. Z iniciativy britské ambasády letos poprvé rozhodla česká vláda, aby se toho dne v 13.30 rozezněly sirény. Církve se připojily tím, že nechaly v tentýž čas zvonit zvony. V Kutné Hoře se tak rozezněl zvon Jakub Maria. Správce hřbitovů Josef Kraus zapálil na vojenském oddělení hřbitova Všech svatých 140 svíček jako uctění tam pohřbených vojáků a padlé si připomněli i u pomníku na Kaňku, který byl letos obnoven Technickými službami Kutné Hory.

□

85 let Městského Tylova divadla v Kutné Hoře oslavil 12. listopadu Ochotnický spolek Tyl úspěšnou komedií V. Blažka *Světáci*, známé i díky staršímu filmovému zpracování. V premiéře toto představení sehráli ochotníci již loni na Silvestra, režie se ujali Otakar Fiala a Veronika Lebedová.

□

Kutnohorská římskokatolická farnost připravila z iniciativy Ing. Kamily Dostálové a ve spolupráci se všemi čtyřmi místními středními školami **oslav 17. listopadu**. Program začal u Vlašského dvora malým happeningem s živou hudbou. Poté, co starosta města položil květiny k pomníku TGM a zazněly projevy studentů i pořadatelů, se vydal průvod městem. Účastnilo se ho nečekaně přes šest set osob, z velké části studentů, z nichž mnozí nesli zapálené svíčky. Průvod se zastavil na Palackého náměstí, kde se na Sankturinovském domě rozzářilo růžové neonové srdce jako připomínka V. Havla, dále na nám. Národního odboje, u Jezuitské koleje a ve Vorlíčkových sadech. Na všech zastaveních měli pořadatelé připraven krátký program – ve Vorlíčkových sadech např. přednesli Havlův projev z listopadu 1989. Po umístění svíček u lípy 17. listopadu vešli účastníci do chrámu sv. Barbory, kde v podání sboru Gaudeamus zazněla *Modlitba pro Martu*. Studenti přečetli svá přání republiky, pater J. Uhlíř pronesl modlitbu a zazněl *Svatováclavský chorál* i hymna. Večer program pokračoval v klubu Česká 1, kde zahráli Vinc a Vilémova kapela.

□

V listopadu byla vydána **nová publikace** s názvem *Stopa prezidenta Osvoboditele Tomáše Garrigua Masaryka na Kolínsku a Kutnohorskú*. Za finanční podpory města Kolína ji vydal její autor Jakub Bradna, student práv z Kolína.

□

Ústavující zasedání zastupitelstva proběhlo až 19. listopadu, neboť se čekalo na vyjádření Krajského soudu v Praze o možné neplatnosti komunálních voleb v Kutné Hoře. Soud označil volby za platné, a tak mohli tradičně v Tylově divadle složit noví zastupitelé předepsaný slib a následně zvolit vedení města. Staronovým starostou byl zvolen Ing. Josef Viktora (ANO 2011), 1. místostarostou Mgr. Bc. Vít Šnajdr (Česká pirátská strana) a 2. místostarostkou Mgr. Bc. Silvia Doušová (STAN a Šance pro Kutnou Horu). Čtvrtou volbu představoval výběr zbylých šesti členů rady města, jimiž se stali Bc. Štěpán Drtina, Josef Kraus, Ing. Jiří Kukla, RNDr. Robert Otruba, Ing. Tomáš Pilc a RNDr. Ivo Šanc, CSc.

□

50 let uplynulo od uspořádání **Expedice Lambaréné**, která upraveným vozem Tatra 138 vezla léky do nemocnice do Gabunu. U příležitosti výročí se 27. listopadu v Kině amatérských

filmů v průmyslové škole sešla pětice účastníků: doc. Petr Bartůněk, prof. Luboš Kropáček, Mgr. Jiří Stöhr, PhDr. Milošlav Topinka a MUDr. Jiří Plaček z Kutné Hory. Ti zde nejen vzpomínali na svá někdejší dobrodružství, ale především proběhla projekce jejich filmů natočených při průjezdu Afrikou.

□

Slavnostní rozsvícení vánočního stromu na Palackého náměstí proběhlo v rámci tradiční **Osavy sv. Barbory** v podvečer 4. prosince, kdy program zahrnoval trh, vystoupení dětí z MŠ Benešova II i koncert Happy Christmas Bandu. Sváteční slovo pronesli starosta města Ing. Josef Viktora a arciděkan P. Jan Uhlíř. V chrámu sv. Barbory byla k počtě této patronky města sloužena mše, kterou letos celebroid P. Milan Romportl, dřívější kutnohorský kaplan. Již 1. prosince se vánoční stromy rozsvítily na Kaňku a v Malíně, kde doprovodné programy zahrnovaly jarmarky i vystoupení dětí. Rovněž 1. prosince se v GASKu konal tradiční Mikulášský trh, kdežto v Sedlci poblíž Kostnice proběhl Sedlecký adventní jarmark již 24. listopadu. A letos poprvé si vlastní strom rozsvítily 9. prosince také obyvatelé Neškaredic, kde program doplňovalo hudební vystoupení, zpívání koledí i představení ochotníků z Církvice.

Adventní atmosféra 4. prosince na Palackého náměstí
(foto Monika Pravdová)

□

Dne 8. prosince se konaly **Sladké Vánoce v Kutné Hoře**, kdy na návštěvníky na několika místech v centru města čekaly malé trhy se sladkostmi a různými řemeslnými výrobky i další program. České muzeum stříbra nabízelo současně **Advent na Hrádku**, kde byla ke zhlédnutí vánoční výstava loutek a program doplňovaly divadlo i jarmark.

□

V Dačického domě byla 8. prosince zahájena výstava **Alfons Mucha svobodným zednářem**, již pořádá Nadace Kutná Hora – památka UNESCO pod záštitou JUDr. Miloše Hoška, velmistra Veliké Lóže České republiky. Výstava trvá do 1. dubna 2019.

Lenka Frankovicová – Eva Entlerová
– Kateřina Ďoubalová – Lukáš Provaz

